

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"
Освітня програма	47856 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	47856
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Колещук Орест Ярославович, Бурковська Анна Іванівна, Лук`янова Валентина Вячеславівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	10.01.2023 р. – 12.01.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://khai.edu/assets/documents/2234/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20051%20PhD.pdf
Програма візиту експертної групи	https://khai.edu/assets/documents/5551/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%BC%D0%BC%20%D0%B2%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%82%D1%83%20051%20PhD.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Економіка», започаткована у 2016 році у Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі ХАІ) є актуальною, враховує сучасні вимоги ринку праці, інтереси стейкхолдерів, галузевий, регіональний контекст та тенденції розвитку спеціальності. ОП за своїми цілями, в основному, узгоджується зі Стратегією розвитку університету на період до 2030 року. Методи навчання і викладання за ОП забезпечують досягнення програмних результатів, реалізуються принципи студентоцентрованості, свободи слова та академічної свободи. Наукові досягнення НПП, досвід набутий під час стажувань та підвищень кваліфікації використовується при оновленні та модернізації ОК. Заходи матеріального стимулювання сприяють підвищенню публікаційної активності НПП в наукометричних базах Scopus, Web of Science. Здобувачі та НПП мають доступ до навчальних аудиторій та лабораторій, оснащених комп'ютерами та мультимедійним обладнанням. В ЗВО створено кімнату самопідготовки аспірантів, є безкоштовний Wi-Fi. Всім учасникам освітнього процесу у ХАІ надано безкоштовний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, а також ліцензійного сучасного програмного забезпечення. Скринька та телефон довіри дозволяють забезпечити попередження в університеті корупційних дій, дискримінаційних проявів та ефективне вирішення конфліктних ситуацій. Регулярне проведення опитувань щодо якості організації освітнього процесу та освітньо-наукової програми дозволяє забезпечити ефективне функціонування системи забезпечення якості освіти в університеті. Для збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ХАІ створено Асоціацію випускників. В ХАІ визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу та є доступними для ознайомлення усіх зацікавлених осіб на веб-сайті університету. Зміст ОП «Економіка» відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти. Наукові напрями аспірантів корелюються з науковими напрямами наукових керівників. ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів, які регулярно публікуються та практично впроваджуються. Освітня та наукова складові ОП вдало поєднані і відповідають вимогам усіх критеріїв. В результаті ознайомлення з відомостями про самооцінювання, проведених зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документами, експертна група підтверджує можливість підготовки на високому якісному рівні здобувачів вищої освіти з а третім (освітньо-науковим) рівнем за ОП «Економіка». Виявлені недоліки та слабкі сторони ОП не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Регулярне оновлення та періодична модернізація ОП здійснюється з урахуванням пропозицій і потреб різних груп стейкхолдерів. Цілі ОП і ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. ОП має чітку структуру. У ЗВО забезпечена реалізація права аспірантів на вибір навчальних дисциплін. Для працюючих у ЗВО аспірантів є можливість набуття практичних навичок у навчально-педагогічній діяльності в університеті. Освітня програма «Економіка» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills). Обсяг ОП є відповідним для досягнення цілей, компетентностей і програмних результатів навчання. Контрольні заходи та критерії оцінювання є чіткими, зрозумілими та дозволяють встановити досягнення здобувачами результатів навчання, здобувачі мають змогу ознайомитись з цими критеріями до початку курсу та з робочих програм/силабусів дисциплін. Правила прийому, програми іспитів, зразки необхідних документів та положення про визнання результатів неформального навчання, академічну мобільність розміщені на сайті НАУ «ХАІ», є актуальними та своєчасно оновлюються та переглядаються. У ЗВО розроблена політика щодо дотримання академічної доброчесності, а також наявні технологічні можливості перевірки наукових робіт на плагіат. Наявне щосеместрове опитування, що враховує думку здобувачів третього рівня ВО щодо форм та методів проведення контрольних заходів. ЗВО сприяє професійному розвитку НПП та стимулює підвищення викладацької майстерності. В ЗВО широко реалізуються принципи студентоцентрованості, свободи слова та академічної свободи. Відсутні обмеження щодо вибору тем досліджень та вибіркового ОК. Наявність обладнаних бомбосховищ створює додаткову безпеку учасників освітнього процесу під час повітряних тривог. Психологічна служба сприяє створенню психологічно комфортного клімату в колективі аспірантів. Інформативне наповнення сайту ЗВО дозволяє аспірантам легко знаходити інформацію щодо навчального процесу, а також користуватися навчально-методичними матеріалами, розміщеними на сайті, в системі Mentor та репозитарії науково-технічної бібліотеки ХАІ. Вся інформація для користування аспірантів, роботодавців та інших стейкхолдерів про затверджену ОП «Економіка» є на офіційному сайті ХАІ у вільному доступі. Наукова діяльність аспірантів повністю відповідає напрямкові досліджень наукових керівників. ХАІ організаційно та матеріально забезпечує в межах можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів, забезпечує можливості для залучення здобувачів до міжнародної академічної спільноти. ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. На сайті бібліотеки університету подана інформація щодо наукометричних профілів НПП ЗВО.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Несистематичне залучення професіоналів, експертів та практиків до участі в аудиторних заняттях. Рекомендації: впродовж 2023 року впровадити і надалі використовувати механізм постійного залучення професіоналів до реалізації і оновлення ОНП. В ЗВО визначено правила і принципи щодо академічної доброчесності переважно для здобувачів ВО. У жодному документі ЗВО не виявлено процедури перевірки на плагіат. Рекомендації: у нормативних документах ЗВО зазначити процедури дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, формалізувати усі складові процедури перевірки на плагіат. Аспіранти не підтверджують використання програмного забезпечення в процесі навчання та наукових досліджень. ЕГ рекомендує активно залучати аспірантів до освоєння ПЗ, передбаченого ОНП. Робоча програма ОКЗ «Педагогічне стажування» не передбачає безпосередньої практичної підготовки аспірантів. Рекомендації. До початку проходження педагогічного стажування здобувачами 2-го курсу у 2022-2023 н.р. узгодити РПНД ОКЗ і Положенням про педагогічну практику аспірантів ХАІ. Залучення аспірантів до НДР має епізодичний характер. ЕГ рекомендує щорічно залучати здобувачів до участі у НДР та академічній мобільності. Відсутність дисциплін, окремих модулів або тем, які підтверджують акцент ОНП «Економіка» на аерокосмічну галузь. На сайті ХАІ відсутні проекти освітніх програм, результати обговорення. Шість із семи обов'язкових ОК є загальними для 17 ОНП, які реалізуються у ЗВО. Перелік вибіркового дисциплін, розміщений на сторінці Відділу аспірантури і докторантури ЗВО дуже малий. Обговорення ОНП «Економіка» з роботодавцями відбувається переважно у формі прямого спілкування з гарантом програми. Матриця відповідності ПРН обов'язковим компонентам ОНП містить ряд неточностей. На момент наступного оновлення ОНП рекомендуємо: узгодити мету та особливості ОНП «Економіка» з освітньою складовою і напрямками наукових досліджень; розмішувати на сайті ЗВО проекти ОП, результати обговорень, контактну інформацію гаранта ОП; сформулювати окремі потоки для вивчення обов'язкових ОК за спорідненими спеціальностями чи галузями знань; розширити переліки вибіркового дисциплін; залучати роботодавців до спільного обговорення ОНП; внести корективи до матриці відповідності ПРН обов'язковим компонентам ОНП. Нормативні документи ХАІ не регламентують процедуру і порядок проведення щорічної атестації аспіранта за результатами виконання індивідуального плану. Процедура врегулювання конфлікту інтересів та порядок оскарження результатів контрольних заходів не визначені у ЗВО спеціальними нормативними документами. Доступ учасників освітнього процесу до Скриньки довіри на території університету обмежений. До початку 2023-2024 н.р. рекомендуємо: розробити в університеті і ввести у дію Положення про порядок звітування аспірантів/ про виконання індивідуального плану наукової роботи; розробити окремі положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій і встановити електронну Скриньку довіри.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОНП прописана чітко, тісно корелює з місією ЗВО (<https://khai.edu.ua/university/universitet-sogodni2/strategiya-rozvitku-universitetu/>) метою та завданнями Стратегії розвитку Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» на 2020-2030 роки. Зазначена мета щодо «підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий науково-освітній простір фахівців ступеня доктора філософії ... у зазначеній галузі з урахуванням специфіки аерокосмічної галузі...» відповідає баченню університету, яке направлено на «створення інноваційного закладу вищої освіти орієнтованого на розвиток аерокосмічної галузі, за умови постійного аналізу вимог ринку праці, а також трендів в наукових дослідженнях...» (однак, у Стратегії стейкголдерами виступають лише студенти). Унікальність «програми зумовлена орієнтацією на поєднання фахової підготовки з опануванням сучасного інструментарію економічних досліджень, на основі оволодіння передовими методиками для складних об'єктів аерокосмічної галузі (аерокосмічна техніка, її виробництво та управління відповідними бізнес-процесами), для критичних об'єктів народного господарства у яких необхідно здійснити економічний аналіз, прогнозування, збір, зберігання, обробку інформації, високі вимоги до захисту інформації та управління у реальному масштабі часу». Натомість аналіз освітньої складової ОНП «Економіка» (<blob:https://office.naqa.gov.ua/5ad6e6cb-7d4c-4cc8-b97f-65ce975b164b>), навчального плану (<blob:https://office.naqa.gov.ua/a58ee2bd-dc31-454b-b5d6-985bb28d986d>) та робочих програм обов'язкових освітніх компонентів (<http://surl.li/ejoub>) показав відсутність дисциплін, окремих модулів або тем, які підтверджують акцент на аерокосмічну галузь, а також процеси управління нею (акцент на дану галузь окрім мети міститься також у ПРН 11). При ознайомленні з тематикою дисертаційних робіт здобувачів ОНП «Економіка» (відповідь ЗВО на запит ЕГ) не виявлено жодної теми, де зазначено аерокосмічну галузь. Більшість тем аспірантів не передбачає чіткого формулювання галузі, у інших зазначено машинобудування (аспіранти Степаненко І.М., Підмогильний С.С., Комар Б.І.) автомобільний бізнес (аспірант Хитров В.Б.) або промислові підприємства (аспірант Гайворонський Б.О.). Рекомендується узгодити мету та особливості ОНП «Економіка», яка реалізується у ХАІ з освітньою складовою і напрямками наукових досліджень здобувачів за даною ОНП; замінити термін «студенти» у Стратегії розвитку на «здобувачі вищої освіти».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Здійснюється регулярне оновлення та періодичне удосконалення ОНП (програма започаткована у 2016 році, внесено зміни у 2019, 2020, 2021 та 2022 роках), відповідно у редакції 2019, 2020, 2021 та 2022 років ОНП «Економіка» представлена на сайті ЗВО (<http://surl.li/ejfeb>). Під час зустрічей здобувачі проінформували про проведення щосеместрових опитувань, але конкретних пропозицій ними не було наведено. На сайті ЗВО представлені результати опитування здобувачів 2,3,4 курсів у період з 17.09.2022 року по 21.10.2022 року (<http://surl.li/ejtfb>). Результати опитувань інших груп стейкхолдерів відсутні. Окрім проходження анкетування, стейкхолдери мають можливість надавати пропозиції щодо якості як самої ОНП, так і освітньо-наукового процесу, що забезпечує її реалізацію, під час зустрічей із керівництвом кафедр, гарантом, безпосередньо у відділ аспірантури і докторантури, участі у засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин. На сайті ХАІ відсутні проекти освітніх програм, у закладці «Громадське обговорення освітніх програм і компонентів» (<https://khai.edu.ua/education/osvitni-programi-i-komponenti/gromadske-obgovorennnya/>) зазначено лише загальна інформація по ОП (назва, рівень вищої освіти, галузь знань) і однакова електронна адреса для подання зауважень і пропозицій). Результати обговорення не розміщено на сайті, хоча відповідна закладка присутня. Представники роботодавців підтвердили безпосереднє ознайомлення з ОНП «Економіка» через гаранта проф. І.О. Давидову. Кафедри ХАІ широко залучені до провадження освітньої складової ОНП «Економіка». Під час зустрічей з НПП доцент Філіпковська Л. О. відмітила врахування пропозиції щодо включення до вибіркового компонентів дисципліни Основи охорони і комерціалізації інтелектуальної власності (вибірковий блок 3). Професор Ревенко Д.С. зазначив неодноразове удосконалення обов'язкової ОК «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ» за пропозиціями гаранта і здобувачів. Пропонується розміщувати на сайті ЗВО проекти ОП, результати обговорень, контактну інформацію гаранта ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Урахування тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці при визначенні цілей і ПРН ОНП забезпечується через тісну співпрацю із промисловими підприємствами, в т.ч. аерокосмічної галузі. Зокрема, Папчонков О. В., заступник головного інженера АТ «Мотор-Січ», зазначив високу зацікавленість даного підприємства у випускниках ХАІ, в т.ч. за ОНП «Економіка», відмітив наміри щодо заключення договору про співпрацю та госпдоговірної наукової теми із залученням НПП університету та здобувачів. У ЗВО функціонує «Міжнародна асоціація випускників». Врахування регіонального аспекту здійснюється через формування тематики дисертаційних робіт аспірантів. Під час формування цілей і ПРН ОНП було враховано досвід університетів України та закордонних ЗВО, що мають аналогічні ОНП: Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, (<https://www.hneu.edu.ua/osvitni-programy-hneu-im-s-kuznetsya/>), Національного технічного університету «ХПІ» (<https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/osvita/spetsialnosti-ta-spetsializatsiyi/>), University of South Florida College of Arts and Sciences 4202 E. Fowler Avenue Tampa, FL 33620 Doctor of Philosophy in Economics (<https://www.usf.edu/artssciences/departments/economics/documents/phdbrochure.pdf>), German inter-university graduate program (<https://magks.de/>).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти наразі затверджено 10.05.2022 року (<https://cutt.ly/1UxO5Xk>). ОНП «Економіка» у редакції 2022 року ([https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022\(1\).pdf](https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022(1).pdf)) містить 5 ЗК, 7 СК, 9 ПРН, які повністю відповідають стандарту. Додатково внесено ПРН 10 (акцент на інновації економічних та комп'ютерних наук) та ПРН 11 (акцент на управління науково-технічними проектами, в т.ч. у аерокосмічній галузі). ОНП не містить матриці відповідності ПРН дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Відмінностей між ПРН, визначеними в ОНП та встановленими у дескрипторах Національної рамки кваліфікацій, не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Мета ОНП прописана чітко, тісно корелює з місією, метою та завданнями Стратегії розвитку ЗВО. Регулярне оновлення та періодична модернізація ОНП здійснюється з урахуванням пропозицій і потреб різних груп стейкхолдерів. Цілі ОНП і ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони та недоліки: 1. Відсутність дисциплін, окремих модулів або тем, які підтверджують акцент ОНП «Економіка» на аерокосмічну галузь, а також процеси управління нею. У Стратегії розвитку ХАІ стейкхолдерами виступають лише студенти. Рекомендації: узгодити мету та особливості ОНП «Економіка», яка реалізується у ХАІ з освітньою складовою (обов'язковими та вибірковими ОК) і напрямками наукових досліджень здобувачів за даною ОНП; замінити термін «студенти» у Стратегії розвитку університету на «здобувачі вищої освіти». 2. На сайті ХАІ відсутні проекти освітніх програм, результати обговорення. Рекомендації: розміщувати на сайті ЗВО проекти ОП, результати обговорень, контактну інформацію гаранта ОП. 3. В ОНП не представлена матриця відповідності ПРН ОНП дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для восьмого кваліфікаційного рівня. Рекомендації: Розробити матрицю відповідності ПРН ОНП дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для восьмого кваліфікаційного рівня та включити дану матрицю до ОНП задля наглядної презентації бачення розробників ОНП щодо такої відповідності.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП має значний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 1.3 і 1.4. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 1.1 і 1.2, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв: при визначенні цілей програми, формулюванні компетентностей та програмних результатів навчання враховуються позиції здобувачів, роботодавців та інших стейкхолдерів, тенденції розвитку спеціальності, галузевий та регіональний аспект, досвід інших вітчизняних програм. ОНП та освітньо-наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 1 з недоліками, що не є суттєвими: унікальність (галузеве спрямування) ОНП не розповсюджується ні на освітню ні на наукову складову підготовки докторів філософії з економіки; не оприлюднюються проекти ОП, результати обговорення; в ОНП не представлена матриця відповідності ПРН дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для восьмого кваліфікаційного рівня. Вказані недоліки цілком можуть бути усунені протягом 2023 року.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП ([https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022\(1\).pdf](https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022(1).pdf)) складає 60 кредитів ЄКТС, з них 35 кредитів ЄКТС (58,3%) приходить на обов'язкові компоненти, 25 кредитів ЄКТС (41,7%) – на вибіркові компоненти. Обсяг ОНП, її розподілення на обов'язкову та вибіркову частини відповідає чинним вимогам Закону України «Про вищу освіту»: обсяг ОНП підготовки доктора філософії – 30-60 кредитів ЄКТС; вибіркова складова – не менше 25% загального обсягу ОП.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП має чітку структуру: передмова; вступ; профіль ОНП (загальна інформація; мета ОНП; характеристика ОНП; придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання; викладання та оцінювання; програмні компетентності; програмні результати навчання; ресурсне забезпечення реалізації програми; академічна мобільність); перелік компонент ОНП та їх логічна послідовність (перелік компонент ОНП; структурно-логічна схема ОНП, формування компетентностей та ПРН обов'язкової компоненти); форма атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості ВО; матриця відповідності програмних

компетентностей компонентам ОНП; матриця відповідності ПРН компонентами ОНП; нормативні посилання. Навчальне навантаження розподілено рівномірно: передбачено у 1-му році навчання обсягом 30 кредитів ЄКТС (ОК 1,2 та 5,6, 2 вибіркові дисципліни по 7 кредитів ЄКТС кожна) та у 2-му році навчання обсягом 30 кредити ЄКТС (ОК 3,4,5,7 та 2 вибіркові дисципліни по 5,5 кредити). У таблиці Формування компетентностей (загальних, спеціальних (фахових)) та результатів навчання обов'язкової компоненти ОНП (с. 12 ОП - [https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022\(1\).pdf](https://khai.edu/assets/files/Osvit_program/phd/2022-rik-naboru/onp-051_df-2022(1).pdf)) зазначено лише компетентності, ПРН відсутні, формулювання мети і завдань обов'язкових компонентів є ширшими (наприклад, ОК 4) або вужчими (наприклад ОК 7) ніж зазначені загальні і спеціальні компетентності ОНП. Введені додатково (не зазначені у стандарті ВО за спеціальністю 051 Економіка ПРН 10 і ПРН 11 дублюють відповідно наявні у стандарті ПРН 07 та ПРН 05. Акцент на аерокосмічну галузь (зазначено у ПРН 11) не розкрито через відповідні обов'язкові ОК (ОК 2 Управління науковими проектами та ОК 6 Наукові іншомовні комунікації). Потребує уточнення в окремих позиціях Матриці відповідності програмних результатів навчання обов'язковим компонентам освітньо-наукової програми (с. 16 ОНП «Економіка»). Наприклад, ОК5 «Дидактика вищої школи» не може забезпечити ПРН05 Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності. 6 із 7 обов'язкових ОК є загальними для 17 ОНП які реалізуються у ХАІ. Під час зустрічей викладачі даних ОК повідомили, що забезпечення специфічних компетентностей і ПРН для різних ОНП досягається на практичних заняттях і інших видах індивідуальної роботи із здобувачами. Під час зустрічей зав. аспірантури і докторантури Селевко В.Б. підтвердив звернення аспірантів окремих ОНП (ОНП «Економіка» не зазначена) щодо виділення окремих потоків.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 051 Економіка. Перелік ЗК, СК і ПРН є в цілому універсальним для спеціальності 051 Економіка. В той же час, як свідчить надана на запит ЕГ «Інформація щодо участі здобувачів та наукових керівників у науково-дослідній діяльності», за фактом підготовка докторів філософії за даною ОНП не має чітко виражену галузеву спеціалізацію (аерокосмічна галузь). Тому рекомендується розглянути можливість узгодження мети, унікальності ОНП із відповідними корективами формулювань програмних результатів навчання та обов'язкових освітніх компонентів.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Реалізація права аспірантів на вибір навчальних дисциплін регламентована Положенням про організацію освітнього процесу (<https://khai.edu/ua/university/normativnabaza/polozheniya1/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadok-zdijsnennya-osvitnogo-procesu/polozhennya-pro-organizaciyuosvitnogo-procesu/>), Положенням про забезпечення права аспірантів на вибір навчальних дисциплін і формування індивідуального навчального плану аспіранта (<https://khai.edu/ua/university/normativnabaza/polozheniya1/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadok-zdijsnennya-osvitnogo-procesu/polozhennya-prozabezpechennya-prava/>). Відповідно до Положення вибіркові компоненти навчального плану здобувачів третього рівня вищої освіти включають три переліки: вибіркові компоненти з глибинних знань зі спеціальності, вибіркові компоненти за темою дисертаційної роботи, вибіркові компоненти вільного вибору. Перелік вибірових дисциплін, силабуси розміщується на сторінці Відділу аспірантури і докторантури (<https://khai.edu/ua/nauka/aspirantura-ta-doktorantura/>) у закладці «Вибіркові дисципліни для аспірантів» у розрізі окремих ОНП. Аспірантам ОНП «Економіка» пропонується вибір: за переліком 1 і 2 однієї дисципліни із запропонованих двох; за переліком 3 двох дисциплін із запропонованих трьох ВК. Під час зустрічі аспіранти підтвердили ознайомлення з процедурою вибору дисциплін, підтвердили консультування з науковими керівниками щодо вибірових дисциплін і можливості вибору інших дисциплін. Так здобувач 1 року навчання Хитров В.Б. повідомив, що обговорював із науковим керівником можливість вибору дисципліни, яка б поглибила знання з ділової української мови. Відповідно до чинного порядку аспіранти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін не пізніше як на початку весняного семестру, який передує навчальному року, під час якого передбачено їх вивчення. Вибір дисциплін для аспірантів у першому навчальному році, організовується протягом перших двох тижнів навчання. На сайті ХАІ розміщено зразок заяви (<https://khai.edu/assets/files/aspirantura/zayava-vilnoi-disciplini.pdf>), скан-копії заяв здобувачів надано ЕГ за додатковим запитом. Під час зустрічей гарант ОНП і наукові керівники пояснили невеликий перелік запропонованих до вибору дисциплін трьома напрямками досліджень: економіка підприємства, системний підхід в економіці, економіко-математичні методи і моделі. Але такий підхід звужує можливість вибору здобувачами. Інтерв'ювання здобувачів та наукових керівників підтвердили індивідуальну траєкторію вибору теми дисертаційної роботи аспірантами у контексті тематики наукових досліджень керівників. Рекомендується розширити переліки вибірових дисциплін для реалізації права аспірантів на вибір навчальних дисциплін у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

На 2-му році навчання за ОНП аспіранти опановують ОКЗ «Педагогічне стажування» обсягом 4 кредити ЄКТС, чим забезпечується формування ЗК02, СК02, СК03, СК04, РН07 та РН10. Проходження педагогічного стажування регламентується Положенням про педагогічну практику аспірантів (<http://surl.li/emeac>), яке було затверджене Вченою ХАІ 20.1.2019 р. У відомостях СО представлена робоча програма ОКЗ, затверджена 30.08.2022 р.. РПНД розроблена для 17 ОНП, що реалізуються у ХАІ і відповідно включає дуже широкий перелік компетентностей і ПРН, в т.ч. для ОНП «Економіка». Детальний аналіз робочої програми і Положення показав не відповідність цих документів, а саме: 1) згідно Положення «Зміст педагогічної практики аспіранта передбачає: відвідування семінарських, практичних занять і лекцій досвідчених викладачів кафедри або Університету; проведення навчально-методичної роботи; проведення лабораторних, семінарських, практичних занять, лекцій чи їх фрагментів» (не передбачено робочою програмою ОКЗ, під час зустрічей лише 1 аспірант підтвердив залучення його науковим керівником до проведення занять); 2) згідно Положення «Безпосередній контроль за педагогічною практикою аспіранта здійснюють його науковий керівник та лектор з дисципліни, за якою відбувається практика. Оцінка за педагогічну практику виставляється науковим керівником та лектором з дисципліни, за якою відбувалася практика, і затверджується завідувачем кафедри» (фактично оцінювання здійснюється лектором ОКЗ); 3) згідно Положення «Кількість годин на всі види робіт, які виконує аспірант у часи педагогічної практики, складає не менше 30 годин на навчальну роботу та 30 годин на навчально-методичну роботу, але не більше 200 годин за всіма видами робіт» (дані види робіт не передбачено робочою програмою ОКЗ); 4) згідно Положення «За підсумками проходження педагогічної практики аспірант подає до відділу аспірантури і докторантури звіт за кожним видом робіт педагогічної практики, підписаний завідувачем кафедри, науковим керівником або лектором з дисципліни, за якою відбувалася практика (додаток 1), (додаток 2) - звітування не передбачено робочою програмою ОКЗ, надані на запит ЕГ звіти включають лише перелік занять. Відповідно до Положення «аспіранти, які виконують навчальну, навчально-методичну роботу за трудовою угодою в межах Університету подають до аспірантури звіт про проходження педагогічної практики відповідно виконаної на кафедрі (Університету) навчальної, навчально-методичної роботи». Аспірантка 4-го курсу Машкіна А.С. повідомила про її залучення до навчальної і методичної роботи кафедри, де вона працює. Рекомендується узгодити робочу програму ОКЗ «Педагогічне стажування» і Положенням про педагогічну практику аспірантів ХАІ. Забезпечити здобуття компетентностей, необхідних для подальшої навчально-педагогічної діяльності не лише за рахунок теоретичного навчання, а шляхом практичної підготовки через відвідування і проведення занять, конкретну методичну роботу.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) передбачено через опанування ними ОК 2-6, які дозволяють здобувачеві розвинути ораторські та комунікаційні здібності, професійно опанувати створення презентацій, розвинути високий рівень самоорганізації. Сприяють набуттю соціальних навичок також виступи з науковими доповідями на семінарах і конференціях, участь у практичних тренінгах, що проводяться в університеті та інших наукових і освітніх закладах; участь у заходах Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Аспіранти Булавінцева І. та Комар Б.І. є діючими членами даного товариства. Аспірант Коробко Д.Г. залучений до оцінювання якості діяльності у вищій освіті, є експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Під час зустрічі з ЕГ аспіранти підтвердили участь у проведенні різних наукових заходів, інформація про які уточнена за додатковим запитом.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальне навантаження за ОНП рівномірно розподілено на 1-му і 2-му курсі навчання (30 кредитів протягом кожного року). Відповідно, на 3-му та 4-му роках навчання аспіранти не мають навчального навантаження та займаються виключно науковими дослідженнями. Подібне розподілення навчального навантаження аспірантів не суперечить Положення про організацію освітнього процесу в НАУ «ХАІ» (<https://khai.edu.ua/university/normativnabaza/polozheniya1/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadok-zdijsnennya-osvitnogo-procesu/polozhennya-pro-organizaciyuosvitnogo-procesu/>), затвердженому 27.05.2020 р. Відповідно до навчального плану за ОНП «Економіка» (підкріпленого до відомостей СО і розміщеного на сайті ЗВО (<https://khai.edu.ua/education/osvitni-programi-i-komponenti/osvitni-programi-phd/ekonomika1/kortkij-opis-struktura-i-komponenti11/>)) обов'язкова ОК6 Наукові іншомовні комунікації передбачено по 64 год. практичних занять протягом 1-го і 2-го семестру, обсяг кредитів ECTS на дисципліну складає 6 кредитів (загальна кількість

годин - 180, на семестр - 90 годин). Отже, аудиторне навантаження по дисципліні складає 71,1%, що перевищують нормативні значення (від 33 до 50 %). Для вибірових компонентів із переліку 1 та 2 передбачено навчальним планом 7 кредитів (загальний обсяг 210 год.), з них 64 год. виділено на аудиторне навантаження, що складає лише 30,5 %. Відповідно до результатів опитування здобувачів третього освітньо-наукового рівня освіти спеціальності 051 Економіка у період з 12.09.2022 р. по 21.10.2022 року (https://khai.edu/assets/documents/5549/%D0%90%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%Bo_%D0%97%D0%Bo%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%Bo%D0%BC%D0%B8_%D1%82%D0%Bo_%D0%97%D0%92%D0%9E_051_PhD.pdf): 83,3 % здобувачів наголосили на тому, що освітні компоненти, які вони опанували/опановують за ОНП, відповідають їх науковим інтересам і інтересам їх керівників, а також їх очікуванням щодо даної ОНП; 33,3 % респондентів (2 здобувачі із 6, які відповіли на анкету) відмітили недостатню підготовку до викладацької діяльності за ОНП «Економіка». Рекомендується привести частку аудиторного навантаження за усіма освітніми компонентами до нормативних значень.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Навчання за ОНП «Економіка» за дуальною формою не здійснюється. Проте в ХАІ нормативно передбачена така можливість відповідно до Положенням про дуальну форму здобуття освіти (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/polozheniya/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadokzdijsnennya-osvitnogo-procesu/polozhennya-pro-dualnu-formu-zdobuttya-osviti/>), затвердженого Вченою радою 25.11.2020 р. (університет входить до переліку закладів вищої освіти, які включено до пілотного проекту, на період з 2019 по 2023 рік, по підготовці здобувачів за дуальною формою освіти, наказ МОН України від 15.10.2019 р. № 1296).

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОНП має чітку структуру. У ЗВО забезпечена реалізація права аспірантів на вибір навчальних дисциплін. Для працюючих у ЗВО аспірантів є можливість набуття практичних навичок у навчально-педагогічній діяльності в університеті, що підтверджено здобувачкою за даною ОНП. Освітня програма «Економіка» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям. Обсяг ОНП є відповідним для досягнення цілей, компетентностей і програмних результатів навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: 1. Матриця відповідності програмних результатів навчання обов'язковим компонентам ОНП містить ряд неточностей. Рекомендації: внести корективи до матриці відповідності програмних результатів навчання обов'язковим компонентам ОНП. 2.. Шість із семи обов'язкових ОК є загальними для 17 ОНП які реалізуються у ЗВО. Рекомендації: сформулювати окремі потоки для вивчення обов'язкових ОК за спорідненими спеціальностями чи галузями знань (ОК1 Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ, ОК 2 Управління науковими проектами). 3. Перелік вибірових дисциплін, розміщений на сторінці Відділу аспірантури і докторантури ЗВО дуже малий. Рекомендації: розширити переліки вибірових дисциплін для реалізації права аспірантів на вибір навчальних дисциплін у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» за переліками 1,2,3. 4. Робоча програма ОК3 «Педагогічне стажування» не передбачає безпосередньої практичної підготовки аспірантів. Рекомендації: До початку проходження педагогічного стажування здобувачами 2-го курсу у 2022-2023 н.р. узгодити робочу програму ОК3 «Педагогічне стажування» і Положенням про педагогічну практику аспірантів ХАІ. Забезпечити здобуття необхідних компетентностей, не лише за рахунок теоретичного навчання, а й шляхом практичної підготовки через відвідування і проведення занять, конкретну методичну роботу. 5. Аудиторне навантаження за ОК6 і вибіровим дисциплінам 1-го і 2-го переліку не відповідає нормі. Рекомендації: привести частку аудиторного навантаження за усіма освітніми компонентами до нормативних значень.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.4, 2.6, 2.8, має певну узгодженість за підкритеріями 2.2, 2.5 і 2.9: обсяг освітньої програми відповідає вимогам законодавства; освітні компоненти, включені до ОНП складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання; зміст освітньої програми відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка»; структура ОНП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії; обсяг усіх освітніх компонентів є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Враховуючи всю цілісність встановлених фактів та їх контексту, а також чинників, які визначають специфічні умови реалізації ОНП, експертна група вважає, що ОП загалом відповідає критерію 2 при наявності недоліків, що не є суттєвими: матриця відповідності ПРН обов'язковим компонент ОНП містить ряд неточностей; шість із семи обов'язкових ОК є загальними для усіх ОНП, які реалізуються в університеті; рекомендований на сайті ЗВО перелік вибіркових дисциплін для ОНП Економіка дуже малий; робоча програма ОКЗ «Педагогічне стажування» не передбачає безпосередньої практичної підготовки аспірантів, аудиторне навантаження за окремими освітніми складовими не відповідає нормативним значенням. Виявлені недоліки цілком можуть бути усунені протягом 2023 року.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Вступ на ОНП «Економіка» відбувається у відповідності до правил прийому до аспірантури та докторантури НАУ «ХАІ», регламентований Додатком №14 <https://cutt.ly/L28H54c> до правил прийому на навчання у ЗВО <https://cutt.ly/o28Jwrd>, що розміщені на офіційному веб-сайті <https://cutt.ly/z28Jrke> Правила прийому щороку оновлюються та затверджуються Ректором університету. Офіційний сайт ЗВО містить інформацію щодо правил прийому <https://cutt.ly/v28KfC4>, програми вступних випробувань <https://cutt.ly/o28KkcB>, термінів навчання, зразків документів <https://cutt.ly/k28Kz3q>, вартості навчання, рейтингових списків вступників, розкладу вступних іспитів та списку зарахованих. Наведені правила та нормативні документи, що розміщені на сайті ЗВО не містять дискримінаційних положень для потенційних вступників. Умови прийому на навчання відповідають нормативним вимогам до освітніх програм, є чіткими та зрозумілими, що було підтверджено на онлайн зустрічі ЕГ з аспірантами різних років вступу. Наукові керівники аспірантів та здобувачі підтвердили відсутність дискримінаційних положень та перепон у правилах вступу та зазначили, що проінформовані про можливість подання апеляції на результати вступних випробувань у випадку виникнення спірних питань.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Офіційний сайт НАУ «ХАІ» містить правила прийому в аспірантуру та докторантуру, що наведені Додатком №14 до правил прийому на навчання до «ХАІ» в 2022 році <https://cutt.ly/928Kc7B>. Вступні випробування складаються з вступного екзамену з спеціальності <https://cutt.ly/h28Kmlt>, що містить питання за темами «Економіка та підприємництво», «Економіка підприємства», «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» загальним переліком 87 одиниць та вступного випробування з іноземної мови, що передбачає читання тексту і підбір правильних відповідей та використання мови <https://cutt.ly/k9IQ2xt>. Програма вступного іспиту з іноземної мови передбачає два етапи різних рівнів складності спрямованих на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетенцій. Наведено мету іспиту та критерії оцінювання вступників. Вступники, що мають мовні сертифікати рівня B2 і вище отримані за останні два роки звільняються від складання іспиту з іноземної мови та прирівнюються до результату 200 балів. Конкурсний бал вступника враховує суму результатів вступного випробування з фаху (з коефіцієнтом 0,6), вступного випробування з іноземної мови (з коефіцієнтом 0,4), середнього балу додатку документу про раніше здобутий рівень освіти та додаткових балів за наукові досягнення, перелік яких наведено в додатку до правил вступу в аспірантуру. Вступні випробування проводяться створеною наказом ректора конкурсною комісією в складі трьох осіб, що здійснюють наукові дослідження за спеціальністю та відповідають за виконання ОНП. Порядок проведення вступних іспитів, зміст питань та нарахування додаткових балів дозволяють врахувати особливості ОНП «Економіка» та оцінити загальний рівень підготовки вступників.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання отриманих під час академічної мобільності та навчання у інших ЗВО регламентовані ЗУ «Про вищу освіту» та положеннями НАУ «ХАІ» про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу <https://cutt.ly/a28KR9z> та про порядок перерахування навчальних дисциплін і визначення академічної різниці <https://cutt.ly/z28KUPC> Зокрема передбачено порядок визнання результатів неформальної освіти обсягом до 25% від загального обсягу освітньої програми за виключенням блоків дисциплін індивідуального вибору. Визнання результатів відбувається за результатами перевірки отриманих здобувачем знань

за процедурою передбаченою для форми контролю у навчальному плані. За підсумками оцінювання складається протокол з висновком про зарахування/ не зарахування відповідної дисципліни. Для здобувачів передбачено право на апеляцію у випадку незгоди з висновком. Право на академічну мобільність реалізується здобувачами на підставі договорів про співробітництво між НАУ «ХАІ» з українськими чи іноземними ЗВО чи науковими установами та/або з їх власної ініціативи, що підтримана адміністрацією НАУ «ХАІ». На онлайн зустрічі з ЕК здобувачі підтвердили, що проінформовані про можливості визнання неформальної освіти у ЗВО та академічну мобільність, але випадків перезарахувань та академічної мобільності у них не було, що в свою чергу підтвердив на онлайн зустрічі керівник відділу аспірантури.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті, регламентовані положеннями НАУ «ХАІ» Про порядок перезарахування навчальних дисциплін і визначення академічної різниці <https://cutt.ly/s28KAWf> , положенням про організацію освітнього процесу <https://cutt.ly/Z28KGRI> , та правилами прийому до аспірантури <https://cutt.ly/N28KJBr> . Зокрема передбачено визнання мовних сертифікатів тестів TOEFL або International English Language Testing System або сертифікатів Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); німецької мови – дійсним сертифікатом Test DaF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF з подальшим їх прирівнюванням до результатів іспиту з найвищим балом. Здобувачі проінформовані про порядок визнання та перезарахування результатів навчання через інформаційні повідомлення розміщені на офіційному веб-сайті ЗВО <https://cutt.ly/X28KZEu> Досвід визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, та відповідно застосування вказаних правил на відповідній ОНП відсутній.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому, програми іспитів, зразки необхідних документів та положення про визнання результатів неформального навчання, академічну мобільність розміщені на сайті НАУ «ХАІ», є актуальними та своєчасно оновлюються та переглядаються. Позитивними практикою є визнання неформальних результатів освіти, що отримані здобувачами та визнання міжнародних мовних сертифікатів. Зміст питань та нарахування додаткових балів розкривають особливість даної ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Програма вступного іспиту з спеціальності переважно складається з питань відтворювального характеру. ЕГ рекомендує в межах вступної кампанії 2023 та подальших років удосконалити перелік питаннями, що потребують здійснення висновків та вирішення комплексних завдань, що дозволить окреслити наукові інтереси здобувачів. Список рекомендованої літератури для підготовки до вступного іспиту з іноземної мови містить джерела переважно старші 6-8 років. ЕГ рекомендує щороку оновлювати перелік літературних джерел матеріалами не старше 5 років та структурувати їх за мовною та галузевою приналежністю, розпочинаючи з вступу 2023 року. Відсутність випадків про визнання результатів неформально освіти та академічної мобільності свідчить про недостатнє використання її можливостей. ЕГ рекомендує щосеместрово інформувати здобувачів про можливості цього визнання та перезарахування.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Освітня програма ОНП «Економіка» третього рівня відповідає критерію 3. Правила прийому є чіткими та зрозумілими, без дискримінаційних положень, своєчасно оприлюднені та доступні потенційним вступникам. Процедури визнання результатів неформальної освіти, академічної мобільності та визнання результатів навчання у інших ЗВО є прозорими та зрозумілими. Наявні недоліки щодо оновлення та структурування рекомендованої літератури до вступного випробування з іноземної мови та потреби удосконалення переліку питань вступного іспиту

з спеціальності і інформування здобувачів про можливості неформальної освіти є несуттєвими та можуть бути виправлені в термін вступу 2023 року.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи викладання регламентовані Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ «ХАІ» <http://surl.li/kttf>, що введене в дію наказом Ректора від 28 травня 2020 року. У Положенні зазначено (пункт 3.5), що освітній процес здійснюється на засадах академічної свободи учасників освітнього процесу, студентоцентрованого навчання з урахуванням вимог стандартів ЄПВО. Спілкування з гарантом ОНП, здобувачами та НПП, що залучені до освітньої програми, а також аналізування робочих програм навчальних дисциплін та платформи Ментор дозволили встановити, що форми та методи навчання забезпечують досягнення заявлених в ОНП «Економіка» цілей та ПРН. Науково-педагогічні працівники можуть вільно визначати методи і форми навчання. Освітній процес відбувається у таких формах: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації з питань наукових досліджень, самостійна робота аспірантів. Протягом проведення практичних занять, індивідуальних консультацій НПП використовують граматично-перекладний, когнітивний, ситуативний та комунікативний методи (ОКО2, ПРН11). Передбачено виконання індивідуального завдання з дослідження категорії, яка відповідає науковому завданню дисертаційної роботи. В умовах воєнного стану викладання за ОК здійснюється в дистанційному режимі з застосуванням програмних засобів для відеоконференцій, електронної пошти, месенджерів та платформи Ментор. На онлайн зустрічі з аспірантами та представниками студентського самоврядування фокус групою підтверджено дотримання принципів академічної свободи в освітньому процесі, зокрема вільний вибір тем наукових досліджень та відсутність перешкод в їх реалізації і реалізацію принципу студентоцентрованості, забезпечення якого відбувається, зокрема, шляхом проведення періодичних опитувань <https://cutt.ly/z28HY17>. На зустрічі ЕГ здобувачі та НПП підтвердили вільний вибір ОК представлених у вибірковому блоці та проінформовані про можливості академічної мобільності. Аспіранти на зустрічі з ЕГ підтвердили, що вільні у висловлюванні власної точки зору, реалізують принцип свободи слова та творчості, що в свою чергу відображено в Розділі 8 Статуту НАУ «ХАІ» <https://cutt.ly/y28HOeT> та нормативних документах ЗВО <https://cutt.ly/528HPv4>.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформування аспірантів про зміст, цілі, результати навчання, критерії оцінювання в межах ОК відбувається шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному сайті <https://cutt.ly/r28Nnng>. Веб сторінка ЗВО містить інформацію про профіль ОНП «Економіка»: програмні компетентності, ПРН, академічну мобільність, ресурсне забезпечення, перелік компонентів, відгуки роботодавців та результати анкетування здобувачів <https://cutt.ly/G28HLOi>. У вільному доступі розміщено інформацію про графіки навчального процесу <https://cutt.ly/l28HX98>, розклад занять <https://cutt.ly/F28HVZv>. Під час зустрічі з ЕГ аспіранти підтвердили вільний доступ до інформації про ОНП «Економіка», її зміст, цілі, ПРН, критерії оцінювання, процедуру вибору вибіркових дисциплін. НПП залучені до реалізації освітньої програми на зустрічі з ЕГ підтвердили, що своєчасно інформують здобувачів про цілі, зміст та критерії оцінювання, надають в електронній формі РПНД та інформацію про час, місце та спосіб проведення контрольних заходів. Вище перелічена інформація також доступна здобувачам за персоналізованим доступом на електронній платформі Ментор, що впроваджена у НАУ «ХАІ».

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Аналізування ОНП «Економіка» дає підстави стверджувати, що досягнення окремих ПРН можливе лише за поєднання наукової та навчальної діяльності. Самостійна робота аспірантів, практичні та семінарські заняття передбачають виконання завдань, що містять творчу частину, порівняльні характеристики, аналітичні висновки, що є складовими частинами наукової діяльності. Зокрема ПРН04 забезпечується ОКО1 «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ», ОКО6 «Наукові іншомовні комунікації» та ОКО2 «Управління науковими проектами». Звіти про виконання плану індивідуальної роботи аспірантів надані на запит ЕГ гарантом ОНП демонструють поєднання навчання та наукових досліджень зокрема публікаційною активністю здобувачів. Аспірант 2-го курсу Мостіпан І. Л. у співавторстві опублікував наукову статтю в фаховому виданні та двоє тез на міжнародних науково-практичних конференціях; аспірантка 4 року навчання Зінчук А. С. у співавторстві опублікувала 13 наукових праць. Усі аспіранти, окрім Хитрова В. Б. (2022 року вступу) мають у власному доробку наукові публікації. Аналізування представлених звітів про виконання індивідуальних планів роботи аспірантів свідчить про імплементацію наукових досліджень в освітній процес ОНП «Економіка». На зустрічі з ЕГ гарант ОНП та наукові керівники підтвердили залучення аспірантів до науково-дослідної роботи кафедри згідно затверджені тематики: «Розроблення концептуальних інструментів управління інноваціями в господарській діяльності підприємств в

умовах викликів глобальної економічної турбулентності» та «Моделювання діагностики та управління характеристиками соціально-економічних систем».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У відповідності до розділу 5 Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм в НАУ «ХАІ» введеного в дію наказом ректора 17.10.2019 р. <https://cutt.ly/a28HMDd> перегляд освітніх програм здійснюється один раз на 5 років. Однак, з метою вдосконалення або модернізації проектна група може вносити необхідні зміни або доповнення протягом цього терміну. Положення про формування робочої програми навчальної дисципліни в НАУ «ХАІ» передбачає її розроблення на основі вимог освітньої програми й семестрового навчального плану на поточний навчальний рік. Гарант та НПП залучені до викладання за ОНП «Економіка» на зустрічі з ЕГ підтвердили щорічний перегляд та оновлення наповнення ОК з врахуванням сучасних практик та наукових досягнень. За потреби оновлюються методи викладання та рекомендована література. НПП залучені до викладання на ОНП «Економіка» оновлюють наповнення ОК використовуючи результати підвищень кваліфікації, наукових досліджень та розробок. Доцент Носач Л.Л. взяла участь у II Міжнародній програмі підвищення кваліфікації керівників закладів освіти і науки, а також педагогічних та науково-педагогічних працівників «Together with the Prominent Leaders of Today: Values, Experience, Knowledge, Competences and Technologies for the Formation of a Successful Personality and the Transformation of the Surrounding World".), доц. Либа В.О., проф. Давидова І.О. пройшли підвищення кваліфікації у рамках проєкту Жана Моне «Європейська інтеграція України в умовах Індустрії 4.0», у 2022 р. доц. Лебедченко В.В., Ревенко Д.С. - зарубіжне стажування в Uniwersytet ekonomiczny w Krakowie «New and innovative teaching methods». Відповідно до наукових розробок у дисертаційній роботі Ревенка Д. С. оновлено компетентності та програмні результати навчання та структуру навчальної дисципліни «Економіко-статистичні методи моделювання економічних процесів та явищ».

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу НАУ «ХАІ» <https://cutt.ly/u28HoDp> передбачає підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніх методів дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів в тому числі за програмами міжнародної академічної мобільності. Підготовка здобувачів за ОНП «Економіка» передбачає ознайомлення з сучасними досягненнями науки. Активність НПП в контексті інтернаціоналізації діяльності ЗВО підтверджується закордонними стажуваннями та академічною мобільністю: доц. Мельник С. В. – Німеччина, Фінляндія; зав.каф. Давидова І.О., доцент Либа В.О. – участь у проєкті Модуль Жана Моне; проф. Беспарточний М.Г. – Латвія; доц. Мельников С.М. – Чехія; доц. Носач Л.Л. – Dubai-New York-Rome-Jerusalem-Beijing); зав.каф. Давидова І.О., проф. Ревенко Д.С. – Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górnicze (Польща)). Кафедра проводить Міжнародну конференцію «Інноваційні стратегії та моделі економічних трансформацій в умовах євроінтеграційних викликів. (Харків-Ужгород-Софія-Пшеворськ)». НПП кафедри та аспіранти беруть участь у роботі міжнародних наукових та науково-практичних конференцій, що підтверджено на онлайн зустрічах з ЕГ та знайшло відображення в наукових звітах здобувачів. Стратегія НАУ «ХАІ» передбачає широкі можливості інтернаціоналізації, які на думку ЕГ не повною мірою використовують на ОНП «Економіка».

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Освітні компоненти передбачають виконання практичних завдань з використанням програмних засобів. На ОНП та в ЗВО широко реалізуються принципи студентоцентрованості, свободи слова та академічної свободи. Відсутні обмеження щодо вибору тем досліджень та вибіркових ОК. Аспіранти своєчасно інформовані про цілі та зміст ОНП та цілі та зміст ОК, критерії та методи оцінювання. Участь в міжнародних науково-практичних конференціях та опублікування результатів власних наукових досліджень аспірантами та НПП залученими до ОНП забезпечують поєднання навчання та досліджень. Наукові досягнення НПП, досвід набутий під час стажувань та підвищень кваліфікації використовується при оновленні та модернізації ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Залучення аспірантів до науково-дослідної роботи кафедри має епізодичний характер. Наукові дослідження аспірантів потребують ширшої апробації результатів шляхом використання можливостей академічної мобільності та іноземних стипендіальних програм. ЕГ рекомендує щорічно залучати здобувачів до участі у науков-дослідній роботі

та академічній мобільності з подальшим використанням результатів досліджень та отриманих знань у дисертаційних роботах та при викладанні ОК чи оновленні ОНП.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи навчання забезпечують досягнення поставлених цілей та відповідають нормативним вимогам до ОНП. ЗВО є студентоцентричним, аспірантам забезпечено свободу слова, академічну свободу та вільний вибір напрямів наукових досліджень. Учасники освітнього процесу вчасно та в повному розмірі одержують потрібну інформацію про цілі, зміст, ПРН, критерії оцінювання. ОНП поєднує освітню та наукову складову, забезпечує інтернаціоналізацію освітнього процесу. Слабкі сторони ОНП за критерієм є несуттєвими та можуть бути виправлені в межах одного навчального семестру.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

На сайті ЗВО (<https://education.khai.edu/normative/>) представлено комплекс документів, що регламентують освітній процес у ХАІ, а саме «Положення, які регулюють порядок здійснення освітнього процесу», зокрема: «Положенням про організацію освітнього процесу», «Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів», «Положення про формування робочої програми навчальної дисципліни», «Положення про си́лабус навчальної дисципліни» та ін. документи, які, зокрема, спираються на реалізацію контролю освітнього процесу у ХАІ. Контрольні заходи включають поточний, модульний та семестровий контроль: форми поточного і модульного контролю визначають розробники робочої програми, а семестровий – у формі заліку, диференційованого заліку, іспиту визначено ОНП та відповідним навчальним планом. В робочих програмах навчальних дисциплін наведено інформацію щодо методів навчання, методів контролю та критеріїв оцінювання з розподілом балів, які можуть отримати здобувачі. Ознайомившись з документами та спілкування зі здобувачами третього рівня вищої освіти та викладачами, експертна група пересвідчилась в наявності контрольних заходів та критеріїв оцінювання і в тому, що їх форми є чіткими, зрозумілими, а також дозволяють встановити досягнення здобувачами освіти (аспірантами) результатів навчання. Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання з кожної дисципліни доводиться на першому занятті з дисципліни і міститься у робочих програмах дисциплін, що є доступними для здобувачів третього рівня вищої освіти на платформі mentor (але відсутня у відкритому доступі на сайті ЗВО, закладка Навчально-методичне забезпечення дисциплін на сайті відділу аспірантури і докторантури не містить інформації). Результати опитувань здобувачів третього рівня вищої освіти (https://khai.edu/assets/documents/5549/%D0%90%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%Bo_%D0%97%D0%Bo%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%Vo%D0%BC%D0%B8_%D1%82%D0%Bo_%D0%97%D0%92%D0%9E_051_PhD.pdf) та інтерв'ювання ЕГ демонструють, що більшість здобувачів вважають форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів наукового ступеня чіткими, зрозумілими та такими, що дають можливість досягнення здобувачем вищої освіти ПРН; інформація щодо порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих ОК є своєчасною і зрозумілою. Оцінювання результатів здобувачів третього рівня вищої освіти не містять особливостей порівняно з іншими рівнями ВО.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до Стандарту третього рівня вищої освіти для спеціальності 051 «Економіка» атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи, що регламентується «Положенням про атестацію здобувачів ступеня доктора філософії в «ХАІ» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-proatestaciyu-zdobuvachiv-stupenya-doktora-filosofii-1.pdf>). Атестація здобувачів третього рівня вищої освіти освітнього рівня «доктор філософії» передбачає комплекс (відповідно у Положенні виділено 6 етапів) послідовних експертних дій щодо оцінювання наукового рівня дисертації, наукових публікацій здобувача, встановлення рівня набуття ним теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетенцій. ЗВО не має досвіду по проведенню захисту за процедурою «доктор філософії» за ОНП «Економіка». Підсумковій атестації передуює щорічна атестація аспіранта за результатами виконання

індивідуального плану у вигляді його звітування на засіданнях кафедри (як зазначено у ОНП «Економіка» передбачено проміжний контроль у формі річного звіту відповідно до індивідуального плану). Нормативні документи ЗВО не регламентують процедуру і порядок проведення даного проміжного контролю. Відділ аспірантури і докторантури здійснює контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за освітньою і науковою складовою і подає рекомендацію щодо атестування здобувачів (згідно Положення про відділ аспірантури і докторантури до завдань підрозділу віднесено організація та контроль занять й іспитів аспірантів; контроль виконання індивідуальних планів аспірантів і докторантів - <https://studgorodok.khai.edu/ua/nauka/aspirantura-ta-doktorantura/normativna-baza1/polozhennya-pro-viddil-aspiranturi-i-doktoranturi/>). Документами, що підтверджують проміжну контроль аспіранта, є піврічний звіт, який включає інформацію по освітній і науковій складовій програми підготовки здобувачів. Співбесіда зі здобувачами освіти продемонструвала обізнаність аспірантів щодо правил і процедур та наявність практичного досвіду проходження атестації, необхідні документи були надані ЕГ за додатковим запитом. Рекомендується розробити в університеті і ввести у дію до початку наступного навчального року Положення про порядок звітування аспірантів/здобувачів про виконання індивідуального плану наукової роботи.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється наступними документами: «Положенням про організацію освітнього процесу», «Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів», що розміщені у вільному доступі, а також робочими програмами навчальних дисциплін. Серед форм проведення контрольних заходів виділено поточний та підсумковий контроль знань (контрольні та індивідуальні завдання, тестування), заліки та іспити (усні та письмові), презентації, проміжний контроль у формі річного звіту відповідно до індивідуального плану, апробація результатів досліджень на наукових конференціях, публікація результатів наукових досліджень, публічний захист дисертації (як зазначено у ОНП «Економіка. У робочих програмах і силабусах дисциплін подана інформація про форми поточного і модульного контролю для кожної дисципліни. А також наведено приклади проведення семестрового контролю. Більшість дисциплін мають розроблений комп'ютерний тестовий контроль, що повністю забезпечує зручність та об'єктивність під час оцінювання (повідомлено учасниками зустрічей під час проведення експертизи, продемонстровано на прикладі однієї дисципліни доцентом Філіпковською Л.О.. Процедура врегулювання конфлікту інтересів та порядок оскарження результатів контрольних заходів не визначені у ЗВО спеціальними нормативними документами закладу вищої освіти. Наприклад, «Положення про організацію освітнього процесу» включає вимоги до проведення контрольних заходів. У «Положенні про академічну доброчесність» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>) розглянуто ситуацію необ'єктивності викладачів при оцінюванні знань здобувачів. Згідно «Положення про комісію з питань академічної доброчесності» (https://khai.edu/assets/files/polozhennya/komisiya-zakademichnoi-dobrochesnosti_okonchat_sajt.pdf) на кафедрі (факультеті) створюється комісія з академічної доброчесності (у документі наведено порядок формування та функції). Інформація щодо дати та часу проведення іспитів, згідно «Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів», подається у розкладі семестрового контролю, який відсутній на веб-сайті ЗВО (наявні лише розклади занять - <https://education.khai.edu/union/schedule/group/051-605-1>). Результати інтерв'ювання здобувачів (подані через систему НА) третього рівня вищої освіти демонструють, що більшість аспірантів вважають правила проведення контрольних заходів чіткими та зрозумілими. На території університету, за словами здобувачів і працівників розміщено Скриньку довіри (на момент огляду МТБ перебувала у ремонті). Конфліктних ситуацій в рамках реалізації даної ОП не виникало, тому експертна група не може пересвідчитись у дієвості та функціонуванні положень щодо врегулювання конфліктів. Рекомендується розробити окремі положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій і встановити електронну Скриньку довіри.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Основними нормативними документами ([\(https://education.khai.edu/normative/\)](https://education.khai.edu/normative/)), що регламентують політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності в ХАІ є: Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (2017 р.) Положення про організацію освітнього процесу (2020 р.) Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів (2019 р.) Положення про атестацію здобувачів доктора філософії (2019 р.) Положення про академічну доброчесність (2019 р.) Положенням про комісію з питань академічної доброчесності (2019 р.) Кодекс етичної поведінки (2019 р.). В ЗВО діє Комісія з питань академічної доброчесності (<http://surl.li/emefp>), яка створена з метою моніторингу й дотримання співробітниками й учасниками освітнього процесу норм цього положення.. В «Положенні про академічну доброчесність» визначено морально-етичні норми і правила поведінки учасників освітнього процесу, відповідальність та порядок виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами ВО, порядок виявлення фактів, прийняття і оскарження рішень, попередження академічної недоброчесності. Щодо критеріїв оцінювання ОК, то вони є прописаними у робочих програмах дисциплін та є чіткими та зрозумілими для здобувачів. Також було зазначено під час зустрічей ЕГ із

здобувачами та науковими керівниками (відповідно до п.3.9 «Положення про атестацію здобувачів доктора філософії»), що перевірка на плагіат наукових та кваліфікаційних робіт здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» проводиться за допомогою спеціалізованої програми Unicheck (у п.4.11 «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти» подано складові системи запобігання академічному плагіату та його виявлення, але у жодному нормативному документі ЗВО не виявлено порядку або процедури перевірки на плагіат, переліку документів/праць, які підлягають перевірці чи нормативних критеріїв – усі укісники зустрічей повідомили про допустимий нульовий відсоток запозичень, окрім цитувань). На рівні університету відповідальним за перевірку є доцент Охримовський А. М. Відповідальний по випусковій кафедрі – доцент Либа В. О. (має сертифікат з академічної доброчесності – освітня платформа PROMETHEUS). Саме відповідальні згідно положення приймають кінцеві рішення за результатами перевірки. Результати інтерв'ювання під час акредитаційного візиту показали, що усі учасники освітнього процесу ознайомлені із політикою та процедурами дотримання академічної доброчесності у ХАІ. Здобувачі ВО за ОНП «Економіка» підкреслили, що принципи академічної доброчесності постійно пояснюються гарантом, науковими керівниками і викладачами, які задіяні за даною ОНП. За даними ЗВО, прикладів порушення академічної доброчесності на даній ОНП не було. Рекомендується у нормативних документах ЗВО зазначити правила і процедури дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, формалізувати усі складові процедури перевірки на плагіат.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Контрольні заходи та критерії оцінювання є чіткими, зрозумілими та дозволяють встановити досягнення здобувачами третього рівня вищої освіти результатів навчання, здобувачі мають змогу ознайомитись з цими критеріями до початку курсу та з робочих програм/силабусів дисциплін. У закладі вищої освіти розроблена політика щодо дотримання академічної доброчесності, а також наявні технологічні можливості перевірки наукових робіт на плагіат. Наявне щосеместрове опитування, що враховує думку здобувачів третього рівня вищої освіти щодо форм та методів проведення контрольних заходів. В процесі он-лайн зустрічей НПП та керівництвом закладу була підтверджена позиція щодо врахування результатів анкетування і опитування у вдосконаленні ОП. Це процедура відбувається двічі на рік, що дає підстави стверджувати про високий рівень адаптивності ОП до сучасних науково-методичних вимог та очікувань ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: 1. На сайті університету, у відкритому доступі наявні лише силабуси вибіркових дисциплін. Рекомендації: забезпечити розміщення робочих програм/силабусів на сайті ЗВО у відкритому доступі усіх освітніх компонентів ОНП. 2. Нормативні документи ХАІ не регламентують процедуру і порядок проведення такого проміжного контролю, як щорічна атестація аспіранта за результатами виконання індивідуального плану. Рекомендації: розробити в університеті і ввести в дію до початку наступного навчального року Положення про порядок звітування аспірантів/здобувачів про виконання індивідуального плану наукової роботи. 3. Процедура врегулювання конфлікту інтересів та порядок оскарження результатів контрольних заходів не визначені у ЗВО спеціальними нормативними документами закладу вищої освіти. Доступ учасників освітнього процесу до Скриньки довіри на території університету обмежений. Рекомендації: розробити окремі положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій і встановити електронну Скриньку довіри. 4. Інформація щодо дати та часу проведення іспитів подається у розкладі семестрового контролю, який відсутній на веб-сайті ЗВО. Рекомендації: розміщувати розклади семестрового контролю на сайті ХАІ. 5. В «Положенні про академічну доброчесність» визначено правила і принципи щодо академічної доброчесності переважно для здобувачів ВО. У жодному нормативному документі ЗВО не виявлено порядку або процедури перевірки на плагіат. Рекомендації: у нормативних документах ЗВО зазначити правила і процедури дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, формалізувати усі складові процедури перевірки на плагіат.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 5.1 та 5.2 і має певну узгодженість за підкритеріями 5.3 та 5.4: наявність загальних процедур та механізмів забезпечення і дотримання академічної доброчесності, а також процедур реагування на її порушення; популяризація ЗВО академічної доброчесності; правила проведення контрольних заходів є прозорими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. ОНП та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 5 з недоліками, що не є суттєвими. До таких недоліків експертна група віднесла: відсутність на сайті ХАІ у відкритому доступі робочих

програм/силабусів усіх ОК, електронної Скриньки довіри, розкладів іспитів; не повністю розроблені процедури звітування аспірантів про виконання індивідуального плану наукової роботи, правила і процедури дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, усі складові процедури перевірки на плагіат. Недоліки можуть бути усунені найближчим часом протягом 2023 року.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

За результатами вивчення та опрацювання інформації про викладачів, їх документів про освіту, наукові ступені та вчені звання, наукові публікації, інформацію про підвищення кваліфікації, стажування та в процесі онлайн спілкування з гарантом ОНП, ЕГ встановила, що академічна та професійна кваліфікація викладачів залучених до викладання дисциплін на ОНП «Економіка» забезпечує досягнення програмних результатів навчання і забезпечує визначені цілі. До викладання залучено висококваліфікованих НПП факультетів Систем управління літальних апаратів, Міжнародних комунікацій та підготовки іноземних громадян, Програмної інженерії та бізнесу, Літакобудування та Гуманітарно-правового факультету, які мають наукові ступені та вчені звання. (Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів. Звіту про самооцінювання). Академічний персонал для викладання ОК залучається відповідно до академічної кваліфікації та досвіду професійної і наукової діяльності, що було підтверджено в процесі онлайн інтерв'ю ЕГ з гарантом ОП. За результатами онлайн зустрічі з НПП та гарантом ОНП встановлено, що викладачі на керівники аспірантів можуть підтвердити академічну та професійну кваліфікацію науковими публікаціями та свідоцтвами/сертифікатами про стажування і підвищення кваліфікації протягом останні 5 років, що регламентується положеннями Про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників, а також фахівців промисловості в НАУ «ХАІ» <https://cutt.ly/827lGpt> та про Рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів <https://cutt.ly/n27zdWb>. Теми дисертаційних робіт та/або спеціальності НПП відповідають ОК ОНП «Економіка».

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний відбір науково-педагогічних кадрів у НАУ «ХАІ» регламентується положенням «Про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад, призначення та звільнення з посад, продовження терміну роботи науково-педагогічних працівників» <https://cutt.ly/W27xvcv> введеним в дію наказом Ректора НАУ «ХАІ» 26.11.2020 року. Кваліфікаційні вимоги для заміщення посад науково-педагогічних працівників в Університеті встановлюються законодавством України, посадовою інструкцією на відповідну посаду у певному структурному підрозділі Університету та зазначаються в оголошенні про конкурс <https://cutt.ly/p27ckSB>; <https://cutt.ly/h27cvPD>; <https://cutt.ly/N27cYiH>. Зазначені положення та оголошення про конкурс розміщені на веб-сайті ЗВО, за потреби на спеціалізованих веб-ресурсах, в окремих випадках публікуються в друкованому ЗМІ «За авіакадри» та знаходяться у вільному доступі. Конкурсний відбір забезпечує якісне викладання за ОК. Процедура відбору передбачає проходження розгляду конкурсною комісією, обговорення претендентів колективами кафедр, за потреби претенденту можуть запропонувати провести пробне заняття. За результатами конкурсу з НПП укладаються строкові трудові договори терміном до 5 років. Група забезпечення ОНП та академічний персонал підтвердили ЕГ на онлайн зустрічі прозорість та зрозумілість процедури конкурсного відбору претендентів, відсутність дискримінаційних ознак та відсутність конфліктних ситуацій. Аналогічне підтвердження отримано ЕГ від керівництва ЗВО та структурних підрозділів.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На онлайн зустрічі ЕГ з роботодавцями та стейхолдерами заступник головного інженера АТ «Мотор-Січ» Папчонков О. В. та професор Юрій Вітковський - WSB University Deputy Dean Faculty of Applied Sciences підтвердили участь в розробленні та реалізації ОНП «Економіка» шляхом активного обговорення та пропозицій по вдосконаленню ОК зокрема та ОНП в цілому. Роботодавці обізнані в професійних компетенціях аспірантів, задоволені рівнем їх підготовки. З метою обміну досвідом підготовки фахівців економічного профілю в НАУ «ХАІ» проводився науково-методичний круглий стіл «Сучасні детермінанти розвитку бізнес-освіти України» <https://cutt.ly/O27UjYZ>. Роботодавці беруть участь у обговоренні та вдосконаленні ОНП, розробленні плану наукових досліджень, обговорюють з гарантом ОНП та НПП зміст освітніх компонентів, що відображено поданням відповідних рецензій, що розміщені на сторінці НАУ «ХАІ» <https://cutt.ly/U27S1BH>.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Аналізування наведених у ВСО матеріалів та онлайн зустріч ЕГ з гарантом ОНП підтвердили участь к.т.н. директора НДІ ПФМ Черановського В.О. на зустрічі з студентами та аспірантами, що відбулась у межах курсу «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ», зустріч відбулась в 2020 році. Менеджер проєктів в компанії EPAM SYSTEMS, спеціаліст з працевлаштування Ольга Панько, провела лекцію-зустріч про особливості працевлаштування в умовах інформатизації суспільства випускників економічних спеціальностей. В НАУ ХАІ функціонує Асоціація випускників <https://cutt.ly/U25t7KB>, що своєю діяльністю сприяє організації і проведенню міжнародних семінарів, симпозіумів та створює умови для об'єднання творчого співробітництва і взаємодії випускників НАУ «ХАІ», що працюють у різних підприємствах та організаціях із професорсько-викладацьким складом ХАІ та науковими співробітниками, аспірантами і студентами. ЕГ відзначає епізодичне залучення до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів та роботодавців.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

НАУ «ХАІ» має налагоджену систему професійного розвитку НПП. Положення про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників, а також фахівців промисловості <https://cutt.ly/O25olt5>, передбачає підвищення кваліфікації НПП не рідше одного разу на 5 років. У положенні про атестацію НПП <https://cutt.ly/D25pgKg> вказано, що умовою чергової атестації педагогічних працівників Університету є обов'язкове проходження підвищення кваліфікації. На онлайн зустрічі ЕГ з НПП встановлено, що викладачі мають змогу підвищувати кваліфікацію шляхом стажування на факультеті, у інших навчальних закладах, на промислових підприємствах України чи за кордоном. В ЗВО періодично відбувається конкурс «Ікари ХАІ» <https://cutt.ly/d25ahQt>, завдяки якому викладачі мають змогу покращувати свою професійну майстерність. Аналізування зведеної інформації про викладачів ОНП, табл.2 ВСО та відповіді гаранта ОНП, підтвердили, що усі НПП задіяні на освітньо-науковій програмі за останніх 5 років підвищували кваліфікацію. Професор Малєєва О.В. пройшла підвищення кваліфікації у 2022 році - свідоцтво ПК 02066769/000831-22 у ФПК Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»; гарант ОНП Давидова І.О. брала участь у проєкті Модуль Жана Моне «Європейська інтеграція України в умовах індустрії 4.0» (In the project Jean Monnet Module «European Integration of Ukraine in Industry 4.0»), 2021 рік, сертифікат № 73/2021; професор Кузнецов А. Ю. проходив навчання на факультеті підвищення кваліфікації (ФПК) Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» у 2022 році; доцент Чубукіна О.В. –підвищення кваліфікації в НАУ «ХАІ», за темами: «Впровадження дистанційних освітніх технологій у навчальний процес університету», «Психологічні аспекти педагогічної діяльності», «Правові аспекти діяльності вищої школи», «Інформаційні технології сучасного документообігу MSOFFICE», «Українська мова професійного спрямування» 2015-2019 р. ЕГ підтверджує, що система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам НПП, та сприяє підвищенню якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

НАУ «ХАІ» застосовує моральне та матеріальне стимулювання НПП. Система стимулювання базується на аналізуванні та оцінюванні освітньої та наукової діяльності НПП згідно Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів <https://cutt.ly/E25g6rA> затверджене у 2015 році. Оцінювання діяльності НПП проводиться за допомогою он-лайнної інформаційно-рейтингової системи «Рейтинг науково-педагогічних працівників ХАІ» за адресою <https://rating.khai.edu/>. Для участі у рейтингу всі НПП повинні бути зареєстровані в системі РНПП та регулярно заповнювати форми, що відповідають видам діяльності, що виконані цим НПП. Обсяги та порядок матеріального заохочення серед переможців категорій НПП та кафедр, які за результатами комплексної оцінки посіли призові місця, а також кількість призових місць, визначає ректор. Стимулюванню викладацької майстерності сприяє конкурс «Ікари ХАІ» <https://cutt.ly/y25jr6n>. На онлайн зустрічі НПП та наукові керівники аспірантів підтвердили ЕГ, що за публікацію наукових статей у наукометричних базах Scopus, Web of Science та присвоєння наукового ступеня (керівникам та аспірантам) надаються премії відповідно до колективного договору <https://cutt.ly/J25kvv7>.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

НАУ «ХАІ» сприяє професійному розвитку НПП та стимулює підвищення викладацької майстерності. Щорічні рейтингові оцінювання та атестації та конкурси професійної майстерності забезпечують безперервний процес розвитку та вдосконалення НПП. Заходи матеріального стимулювання сприяють підвищенню публікаційної активності НПП в наукометричних базах Scopus, Web of Science.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони ОНП - епізодичне залучення професіоналів, експертів та практиків до участі в аудиторних заняттях з аспірантами. ЕГ рекомендує впродовж 2023 року впровадити і надалі використовувати механізм широкого залучення стейкхолдерів до аудиторних занять в межах освітніх компонентів, обговорення та оновлення ОНП та сприяти підвищенню кваліфікації НПП у іноземних ЗВО та наукових установах.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Процедура конкурсного відбору є прозорою та регульованою нормативними документами ЗВО. ОНП «Економіка» НАУ «ХАІ» відповідає підкритеріям 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 6.6 та частково не відповідає 6.4 - епізодичне залучення практиків, експертів галузі до аудиторних занять. Кадрові ресурси забезпечують виконання поставлених цілей та виконання програмних результатів навчання. Конкурсний відбір регламентований та прозорий, у ЗВО налагоджено дієву систему заохочення НПП та їх стимулювання до саморозвитку та наукової діяльності. Спираючись на виявлені факти ЕГ стверджує відповідність освітньої програми критерію 6 та рівню В

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час огляду ЕГ матеріально-технічної бази ХАІ було встановлено наявність в ЗВО обладнаних мультимедійною та комп'ютерною технікою навчальних аудиторій, лабораторій, комп'ютерних класів і спеціалізованих кабінетів для самостійної підготовки здобувачів (сучасне обладнання та програмне забезпечення в яких було встановлено за підтримки стейкхолдерів), науково-технічної бібліотеки з абонементським та електронним читальними залами, цифровим репозитарієм наукових та освітніх матеріалів та доступом до повнотекстових документів наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. В університеті наявні 4 бомбосховища, обладнаних для прийому та розміщення людей під час повітряних тривог, також на території університету наявний філіал міської лікарні, усі будівлі університету обладнано засобами пожежної безпеки та розміщено на спільній території кампусу під охороною, що гарантує безпечність освітнього середовища. Безбар'єрний простір на території університету та встановлені пандуси дозволяють полегшити переміщення маломобільних груп населення. В ХАІ обладнано актову залу, наявні легкоатлетичний манеж, стадіон, басейн з підігрівом для занять взимку. Для розміщення здобувачів в ХАІ наявні 9 гуртожитків, в яких мають змогу мешкати не лише здобувачі з інших регіонів, але і здобувачі, що мешкають у м. Харкові; обладнано центр надання медичної допомоги, харчування учасників навчального процесу забезпечується їдальнею. На території університету є безкоштовний Wi-Fi. В головному корпусі ХАІ розміщено скриньку довіри. Програмне забезпечення ОНП «Економіка» задовольняє потребам для досягнення ПРН, зокрема ПРН 8 – IBM SPSS Statistics, RStudio; ПРН 9 – Statistica, BAS ERP. Наявність ліцензійного програмного забезпечення було підтверджено під час онлайн-зустрічі з науково-педагогічним персоналом. Зокрема, професор кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин Ревенко Д. С. навів приклади програмного забезпечення, ліцензійні та демоверсії якого використовуються у навчальному процесі, а також під час виконання здобувачами наукових досліджень.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Інтерв'ювання персоналу технічних служб ХАІ, науково-педагогічних працівників, аспірантів та їх наукових керівників за ОНП «Економіка» засвідчило, що всі учасники навчального процесу мають вільний доступ до навчальної інфраструктури ЗВО, зокрема безоплатний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. Крім того, аспіранти та науково-педагогічні працівники мають вільний доступ до бібліотечного фонду ХАІ (включаючи електронний репозитарій навчально-методичної літератури), а також інших інформаційних джерел, що надаються відповідно із договорами, укладеними ХАІ з університетами-партнерами та іншими стейкхолдерами.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час огляду матеріально-технічної бази, що використовується для реалізації ОНП «Економіка», члени ЕГ пересвідчилились у дотриманні в ХАІ заходів протипожежної безпеки та належного санітарно-гігієнічного стану, регулярності ремонтів приміщень. Під час інтерв'ювання вчений секретар науково-технічної бібліотеки Кліменко Т. А. підтвердила регулярність проведення у ХАІ інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Територія кампусу ХАІ захищена огорожею та знаходиться під охороною, що попереджає проникнення на територію ЗВО сторонніх осіб. На території університету розташовані 4 бомбосховища, що гарантують безпеку під час повітряних тривог. В університеті створено соціально-психологічну службу та офіс студентського омбудсмена. Під час зустрічі ЕГ із працівниками структурних підрозділів керівник групи ліцензування та акредитації, представник навчально-методичного відділу Федоренко М. М. підтвердив, що в ХАІ запроваджено централізовану систему анкетування та опитування здобувачів через управління якістю надання послуг у галузі освіти, до складу якої входять аналітичний, організаційний та навчально-методичний відділи під керівництвом проректора з навчально-педагогічної роботи та залученням відділу аспірантури, що регламентується «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти» (<https://cutt.ly/U22pL3g>). Для запобігання корупції, булінгу та різним формам дискримінації в головному корпусі ХАІ встановлено скриньку довіри, а також діють телефон довіри ((057) 788-48-04) та електронна пошта для прийняття повідомлень про факти корупції (uozvk.antikor@khai.edu).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час зустрічей із здобувачами ОНП «Економіка» та науково-педагогічним персоналом ХАІ ЕГ з'ясувала, що в період дистанційного навчання комунікація із здобувачами відбувається за допомогою e-mail, сервісів відеоконференцій Google Meet, Zoom, спілкування у месенджерах, заповнення електронних анкет та платформи Mentor, на якій викладаються освітні матеріали та проводиться перевірка виконання завдань. Декан факультету №6 Прончаков Ю. Л. зазначив, що використання здобувачами платформи Mentor дозволяє аспірантам отримувати доступ до навчальних матеріалів та завдань у найбільш зручний час у ході дистанційного навчання. За словами завідувача відділом аспірантури ХАІ Селевко В. Б., організаційна та інформаційна підтримка здобувачів щодо графіку навчання, проведення атестацій та ін. здійснюється відділом аспірантури. За словами вченого секретаря НТБ ХАІ Олійник І. В., інформаційну підтримку здобувачів щодо перевірки рейтингу журналів для публікації результатів досліджень здійснює науково-технічна бібліотека університету. Під час інтерв'ювання аспіранти Машкіна А. С. та Хитров В. Б. підтвердили, що консультативну підтримку в процесі навчання та дослідницької роботи вони отримують від наукових керівників та відділу аспірантури. Інформаційна підтримка здобувачів здійснюється через сайт університету, на якому розміщено новини про проведення наукових заходів, нормативні документи, проекти освітніх програм для обговорення тощо. Окрема рубрика «Відділ аспірантури і докторантури» містить інформацію щодо вступу до аспірантури, навчальний процес, вибіркові компоненти освітньо-наукових програм, інформацію щодо академічної мобільності, розкладу занять та ін. (<http://surl.li/eldrp>). Соціальна й психологічна підтримка аспірантів здійснюється профспілковим комітетом університету із залученням органів студентського самоврядування та ради молодих вчених ХАІ, а також через психологічну службу ЗВО. Задля консультування здобувачів з приводу працевлаштування створено Відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників ХАІ, на сторінці якого постійно розміщується та оновлюється інформація щодо актуальних вакансій із відповідного профілю у регіоні (<http://surl.li/eldrz>). Питання соціальної підтримки здобувачів у ХАІ регулюються «Положенням про надання державної цільової підтримки деяким категоріям студентів, пов'язаної з проживанням у гуртожитках» (<http://surl.li/eldmh>) та «Положенням про правила призначення і виплати стипендій здобувачам вищої освіти» (<http://surl.li/eldmi>). Так, голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Жила С.С. під час зустрічі з ЕГ підтвердив регулярне проведення ЗВО заходів щодо підтримки здобувачів, що мають дітей (подарунками на свята), а також аспірантів, що ведуть активну публікаційну діяльність (шляхом компенсації вартості публікацій).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В університеті створені належні умови для реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами. Так, переважна частина кампусу являє собою безбар'єрний простір, а в деяких місцях улаштовано пандусні з'їзди. У кожному корпусі присутня особа, відповідальна за допомогу маломобільним групам населення. На основі представленого відозвіту ЕГ засвідчує, що в ХАІ впроваджена система дистанційного навчання під час воєнного стану. Крім того, як зазначив завідувач відділу аспірантури Селевко В. Б. під час онлайн зустрічі ЕГ із керівництвом ХАІ, для осіб, що мають особливі освітні потреби у зв'язку із сімейними обставинами, створюються сприятливі умови навчання, а саме: запроваджується індивідуальний графік відвідування занять.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У разі виникнення конфліктних ситуацій у ХАІ наявні чіткі і зрозумілі механізми та процедури їхнього вирішення, регламентовані «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/aaemnn>). Учасники освітнього процесу мають право особисто звернутися до керівництва університету зі скаргою (письмово, усно, через електронний ресурс (p.nechiporuk@khai.edu), через скриньку довіри, що знаходиться у вестибюлі головного корпусу ХАІ або за телефоном довіри ((057) 788-48-04)). Здобувачі можуть звернутися до психологічної служби, що надає психологічну підтримку та сприяє захисту від будь-яких проявів фізичного або психологічного насильства тощо. Для запобігання корупції, булінгу та різних форм дискримінації в університеті створено офіс студентського омбудсмена, а також працює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції. Випадків корупційних дій, конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією, на ОНП виявлено не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО демонструє високий рівень матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, а також його постійне вдосконалення, а саме: 1. Здобувачі та науково-педагогічний персонал мають доступ до навчальних аудиторій та лабораторій, оснащених комп'ютерами та мультимедійним обладнанням. 2. В ЗВО створено кімнату самопідготовки аспірантів, є безкоштовний Wi-Fi. 3. Соціально-культурні потреби здобувачів задовольняються під час різноманітних заходів, що відбуваються в актовій залі, роботи в гуртках. 4. Наявність обладнаних бомбосховищ створює додаткову безпеку учасників освітнього процесу під час повітряних тривог. 5. Психологічна служба сприяє створенню психологічно комфортного клімату в колективі аспірантів. 6. Всім учасникам освітнього процесу у ХАІ надано безкоштовний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, а також ліцензійного сучасного програмного забезпечення. 7. Інформативне наповнення сайту ЗВО дозволяє аспірантам легко знаходити інформацію щодо навчального процесу, а також користуватися навчально-методичними матеріалами, розміщеними на сайті, в системі Mentor та репозитарії науково-технічної бібліотеки ХАІ. 8. Скринька та телефон довіри дозволяють забезпечити попередження в університеті корупційних дій, дискримінаційних проявів та ефективно вирішення конфліктних ситуацій. 9. Регулярне проведення опитувань щодо якості організації освітнього процесу та освітньо-наукової програми дозволяє забезпечити ефективне функціонування системи забезпечення якості освіти в університеті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Скриньку довіри розміщено лише у холі головного корпусу університету. ЕГ рекомендує розмістити аналогічні скриньки в усіх корпусах університету для зручності здобувачів до кінця 2022-2023 навчального року. 2. Під час інтерв'ювання ЕГ аспіранти мали труднощі з пригадуванням програмного забезпечення, що використовується ними в процесі навчання та наукових досліджень. ЕГ рекомендує активніше залучати аспірантів до освоєння програмного забезпечення, передбаченого ОНП.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також рекомендації щодо удосконалення ОНП у контексті критерію 7, ЕГ дійшла висновку, що ОНП «Економіка» відповідає вимогам критерію 7. Наведені пропозиції щодо удосконалення ОНП у контексті Критерію 7 є досяжними.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Порядок розроблення, затвердження та внесення змін до ОНП регулюється в ХАІ «Положенням про розроблення та модернізацію освітніх програм в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/ovhy>) та «Положенням про організацію освітнього процесу в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/kttf>). Аналіз

зазначених документів, а також інтерв'ювання аспірантів, їх наукових керівників, представників студентського самоврядування, роботодавців та працівників структурних підрозділів ХАІ дозволив ЕГ дійти висновку щодо високого рівня дотримання університетом визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП «Економіка». Зокрема, проектна група із розробки ОНП «Економіка» на чолі з гарантом, д.е.н, професором Давидовою І. О. у складі д.е.н., доцента Безпарточного М. Г., д.е.н., доцента Ревенка Д. С. та к.е.н., доцента Лебедченко В. В. розробила проєкт ОНП 2022-2026 рр.; запропонований проєкт був обговорений на засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин ХАІ, розглянутий науково-методичною комісією з (НМК з); після надання рецензій зовнішніх стейкхолдерів зазначений проєкт був розглянутий та затверджений вченою радою ХАІ (протокол №01 від 26.08.2022р.). На онлайн зустрічах із гарантом, науково-педагогічними працівниками, аспірантами, представниками студентського самоврядування та роботодавцями було підтверджено, що моніторинг ОНП «Економіка» проводиться не рідше одного разу на рік кафедрою економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин ХАІ з використанням таких методів: опитування (електронне анкетування) аспірантів, роботодавців та інших стейкхолдерів; опрацювання відгуків від роботодавців та ін. Відгуки та пропозиції щодо удосконалення ОНП «Економіка» від стейкхолдерів представлені на сайті ХАІ за посиланням <http://surl.li/elmgz>. Позитивні рецензії на ОНП «Економіка», надані заступником декана факультету прикладних наук WSB University Вітковським Ю., д.е.н., професором, завідувачем кафедри економіки та бізнесу Державного біотехнологічного університету Гросул В., заступником генерального директора з економіки Державного науково-виробничого підприємства «Об'єднання Комунар» Гайчовим В., доктором економічних наук, професором, професором кафедри соціально-поведінкових, гуманітарних наук та економічної безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ Пушаком Я. Я., фінансовим директором АТ «Мотор Січ» Луніним В. О. та д.е.н., професором кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Тютюнниковою С. В. засвідчують залучення представників роботодавців до розробки та перегляду ОНП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час інтерв'ювання аспірантів ОНП «Економіка» та представників студентського самоврядування ЕГ пересвідчилась у тому, що вони щороку залучаються до перегляду ОНП, а їхні пропозиції беруться до уваги проектною групою. Голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Жила С.С. підтвердив наявність практики публічного обговорення проєкту ОНП та залучення аспірантів та представників студентського самоврядування до вдосконалення програми. На онлайн зустрічі ЕГ із працівниками допоміжних структурних підрозділів було зазначено, що опитування та анкетування аспірантів проводиться регулярно. Результати останнього опитування аспірантів ОНП «Економіка» з питань забезпеченості освітньої програми та ЗВО відображені на сайті Університету (<http://surl.li/ejtfjs>). На додатковий запит ЕГ співробітниками ХАІ було надано витяг з гугл-форми опитування аспірантів, що підтверджує регулярність проведення опитування. На онлайн зустрічі ЕГ із здобувачами аспірантка 4-го року навчання Машкіна А. С. та аспірантка 2-го року навчання Булавінцева І. підтвердили, що здобувачі щороку проходять анкетування щодо оцінки якості освітнього процесу.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час онлайн зустрічі з роботодавцями та партнерами ХАІ ЕГ пересвідчилась у тому, що роботодавці регулярно залучаються до процесу перегляду ОНП «Економіка». Зокрема, заступник декана факультету прикладних наук WSB University (Польща), професор Вітковський Ю. зазначив, що його пропозиції щодо практичної підготовки аспірантів, було враховано під час перегляду ОНП «Економіка» у ХАІ. Під час інтерв'ювання гаранта ОНП «Економіка» ЕГ з'ясувала, що до ОНП було внесено наступні зміни на основі рекомендацій роботодавців, зокрема: змінити зміст курсу «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ», для надання йому більшої практичної спрямованості; розширити мовну підготовку аспірантів; розширити можливість вибору вибіркових дисциплін, щоб надати можливість аспірантам вивчати поглиблені курси за темою дисертаційних досліджень. Усі бажані внести свої пропозиції щодо вдосконалення ОНП «Економіка» можуть надіслати їх гаранту програми на пошту i.davydova@khai.edu (або звернутися за телефоном (057) 788-46-28), а також передати їх особисто за адресою м.Харків, вул. Чкалова, 17, ауд. 205 імпульсного корпусу. Під час вивчення інформації, розміщеної на сайті ЗВО, ЕГ з'ясувала, що всі матеріали, які стосуються ОНП «Економіка», оприлюднені українською мовою.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки за ОНП «Економіка» у ХАІ випуск здобувачів не здійснювався, немає можливості проаналізувати практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників цієї освітньої програми. Проте спілкування ЕГ з науковими керівниками аспірантів та академічним персоналом підтвердило практику працевлаштування випускників аспірантури в ХАІ, в інших навчальних закладах України та світу. Так, в.о.

проректора з навчальної роботи Гуменний А. М. та проректор з наукової роботи Павліков В. В. підтвердили наявність практики підтримки зв'язку між ЗВО та випускниками через Асоціацію випускників ХАІ, що існує для об'єднання, творчого співробітництва і взаємодії випускників Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського, що працюють у різних підприємствах та організаціях із професорсько-викладацьким складом ХАІ та науковими співробітниками, аспірантами і студентами.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Функціонування системи якості у ХАІ регламентуються «Положенням про систему управління якістю в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/aaekx>) та «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»», що визначає порядок розроблення, внесення змін та затвердження ОП (<http://surl.li/ovgg>). Останнє Положення (редакція 2019 року) містить перелік нормативних документів, які не в повному обсязі відповідає чинним у ЗВО на момент акредитаційного візиту. Відповідальним за впровадження і дотримання вимог системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності й якості вищої освіти в Університеті є Помічник ректора із забезпечення якості освіти. Здійснений ЕГ аналіз засвідчив, що система внутрішнього забезпечення якості ХАІ передбачає здійснення таких процедур і заходів: (1) моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм (підтверджено під час онлайн зустрічей ЕГ з гарантом, аспірантами, представниками студентського самоврядування та роботодавцями); (2) орієнтація співробітників Університету на підвищення якості освітніх послуг і підтримку результативного функціонування системи (підтверджено опитуванням аспірантів, адміністративного персоналу, працівників структурних підрозділів); (3) створенням умов та стимулювання підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників (засвідчено опитуванням гаранта програми, НПП, адміністративного персоналу); (4) запобігання академічному плагіату в наукових працях співробітників, студентів, аспірантів і докторантів Університету і його виявлення (підтверджено опитуванням аспірантів, наукових керівників, науково-педагогічного персоналу); (5) наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу (засвідчено у процесі огляду матеріально-технічної бази, опитуванням гаранта програми, аспірантів, НПП, адміністративного персоналу); (6) забезпечення публічності інформації про ОНП (засвідчено опитуванням гаранта програми, аспірантів, роботодавців); (7) запобігання будь-яким проявам нетолерантності чи дискримінації до здобувачів або співробітників Університету (засвідчено опитуванням гаранта програми, аспірантів, НПП, працівників структурних підрозділів). ЕГ рекомендується оновити «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в НАУ «ХАІ».

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня навчання у ХАІ проводиться вперше, тому зауваження та пропозиції під час попередніх акредитацій відсутні. Під час онлайн зустрічі ЕГ з вищим керівництвом НАУ ХАІ та адміністрацією підрозділу, в якому реалізуються ОП, завідувач відділом аспірантури Селевко В. Б. зазначив, що зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій інших ОНП цього рівня навчання в ХАІ були взяті до уваги під час їх перегляду. Зокрема, було приведено вибіркові дисципліни у відповідність науковим траєкторіям аспірантів через збільшення обсягу вибору; введено до ОНП обов'язкові фахові дисципліни; мотивовано аспірантів до індивідуальної публікаційної діяльності; зменшено обсяг освітньої складової ОНП для вивільнення часу аспірантів для наукової діяльності.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Систему управління якістю (СУЯ) в ХАІ регламентує «Положення про систему управління якістю в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/aaekx>), яке унормовує структуру й основні положення СУЯ Університету, описує систему управління якістю Університету, розроблену на базі вимог ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001 без виключень. У Положенні описано взаємозв'язок і взаємодію процесів системи управління якістю, розподіл відповідальності й повноважень між посадовими особами Університету в системі управління якістю, ресурси й засоби моніторингу процесів. Під час проведення інтерв'ювання аспірантів, стейкхолдерів та НПП ХАІ було підтверджено той факт, що університет сприяє залученню учасників академічної спільноти до процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП «Економіка». Зокрема, такі процедури передбачають: розроблення, впровадження, підтримки й постійного вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти; стимулювання керівництва й співробітників факультетів, наукових шкіл, кафедр та інших структурних підрозділів і студентів до того, щоб вони брали на себе відповідальність за забезпечення якості освітнього процесу; забезпечення академічної доброчесності й свободи, пильнуючи за виявами академічного шахрайства; запобігання будь-яким проявам нетолерантності чи дискримінації до студентів або співробітників Університету; залучення зовнішніх сторін до забезпечення якості. Крім того, в ХАІ діють «Положення про

академічну доброчесність в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/vtsn>) та «Кодекс етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/aaemn>).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. До розробки, перегляду та оновлення ОНП «Економіка» на постійній регулярній основі як партнери залучаються здобувачі вищої освіти, представники студентського самоврядування, роботодавці та партнери ХАІ. 2. З метою оцінювання задоволеності здобувачів вищої освіти якістю ОНП «Економіка» в університеті щорічно проводяться опитування (анкетування) аспірантів. 3. Для збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ХАІ створено Асоціацію випускників.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Обговорення ОНП «Економіка» з роботодавцями відбувається переважно у формі прямого спілкування з гарантом програми. ЕГ рекомендує залучати роботодавців до спільного обговорення в рамках майбутніх обговорень ОНП «Економіка», що дозволило б забезпечити ознайомлення стейкхолдерів з зауваженнями та коментарями колег. «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» містить перелік нормативних документів, які не в повному обсязі відповідають чинним у ЗВО на момент акредитаційного візиту. ЕГ рекомендується оновити «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в НАУ «ХАІ» до початку 2023-2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також рекомендації щодо удосконалення ОНП у контексті критерію 8, ЕГ дійшла висновку, що ОНП «Економіка» відповідає вимогам критерію 8. Наведені пропозиції щодо удосконалення ОНП у контексті Критерію 8 є досяжними.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ засвідчує наявність в ХАІ нормативних документів, що регулюють питання прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу, розміщених у вільному доступі на офіційному сайті ХАІ в розділі «Університет» - «Нормативні документи» (<https://education.khai.edu/normative/>). Зазначений розділ містить установчі документи ЗВО, положення про органи управління (включаючи «Положення про вчену раду факультету» (<http://surl.li/elnuv>)), положення, які регулюють порядок здійснення освітнього процесу (включаючи «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу» (<http://surl.li/nvci>)), положення про вступ до університету (включаючи «Положення про приймальну комісію» (<http://surl.li/elnun>)), положення про організацію системи управління якістю (включаючи «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/ovgg>) та «Положення про систему управління якістю в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<http://surl.li/aaekx>)), положення про структурні підрозділи та служби (включаючи «Положення про відділ сприяння працевлаштуванню студентів та випускників» (<http://surl.li/elnuv>)), положення про наукову діяльність (включаючи «Положення про атестацію здобувачів ступеня доктора філософії» (<http://surl.li/ovip>)), положення, що регулюють соціальні питання (включаючи «Положення про правила призначення і виплати стипендій здобувачам вищої освіти» (<http://surl.li/eldmi>)) та інші. Переходячи за розділами «Головна» - «Наука» - «Відділ аспірантури і докторантури», аспіранти можуть знайти інформацію для вступу (<http://surl.li/elnuv>), інформацію про навчальний процес (<http://surl.li/elnuv>), вибіркові компоненти освітньо-наукових програм (<http://surl.li/ovgw>), нормативну базу (<http://surl.li/ymlv>), розклад занять (<http://surl.li/elnuv>) та

ін. Крім того, на онлайн ЕГ зустрічі з аспірантами було підтверджено, що за отриманням необхідної інформації можна звернутися до відділу аспірантури ХАІ за телефоном 788-43-70, або через електронну пошту aspirantura@khai.edu.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Проект ОНП «Економіка» для громадського обговорення оприлюднено на офіційному веб-сайті ХАІ у розділі «Головна» - «Освіта» - «Освітні програми і компоненти» - «Громадське обговорення освітніх програм і компонентів» за посиланням <http://surl.li/elnvk> (зазначено лише загальна інформація по ОП). На зустрічах ЕГ з керівництвом НАУ ХАІ та адміністрацією підрозділу, в якому реалізуються ОП гарант ОНП «Економіка» Давидова І. О., підтвердила що ОНП оприлюднюється на сайті ХАІ не пізніше ніж за місяць до затвердження; голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Жила С. С. підтвердив, що представники студентського самоврядування ознайомлюються із змістом ОНП та вносять свої пропозиції щодо змін у разі необхідності. Усі бажаючі внести свої пропозиції щодо вдосконалення ОНП «Економіка» можуть надіслати їх на пошту громадського обговорення освітніх програм і компонентів (m.fedorenko@khai.edu) або гаранту програми на пошту i.davydova@khai.edu (або звернутися за телефоном (057) 788-46-28), а також передати їх особисто за адресою м.Харків, вул. Чкалова, 17, ауд. 205 імпульсного корпусу. Ознайомитися із рекомендаціями стейкхолдерів можна із рецензій та відгуків, розміщених на офіційному веб-сайті ХАІ за посиланням <http://surl.li/elmgz>. ЕГ пропонується розміщувати на сайті ЗВО проекти ОП, результати обговорень,

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ засвідчує, що ОНП 2022 р. (а також попередня ОНП 2019 р.) оприлюднені на офіційному сайті ХАІ у вільному доступі в розділі «Головна» - «Освіта» - «Освітні програми і компоненти» - «Економіка» - «Освітньо-наукові програми» (<http://surl.li/ejteb>). На веб-сайті університету розміщено також інформацію про відгуки та удосконалення ОНП «Економіка» (<http://surl.li/elmgz>). Зустріч ЕГ із роботодавцями та партнерами ХАІ підтвердила, що доступ до ОНП «Економіка» є вільним для всіх зацікавлених сторін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В ХАІ активно залучаються представники студентського самоврядування, наукового товариства до визначення відповідності внутрішніх процесів правилам і процедурам, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу та є доступними для ознайомлення усіх зацікавлених осіб на веб-сайті університету. Вся інформація для користування аспірантів, роботодавців та інших стейкхолдерів про затверджену ОНП «Економіка» є на офіційному сайті ХАІ у вільному доступі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На сайті ХАІ відсутні проекти освітніх програм, результати обговорення. ЕГ рекомендується розміщувати на сайті ЗВО проекти ОП, результати обговорень до кінця 2022-2023 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОНП «Економіка» має повний рівень узгодженості з підкритеріями 9.1, 9.2 та 9.3, однак не містить унікальних інноваційних практик, що забезпечують прозорість та публічність освітньо-наукового процесу.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Дослідження змісту ОНП показує її відповідність стратегічним цілям ХАІ в освітній, науковій сферах та у сфері кадрового забезпечення. Мета та особливості ОНП мають відповідність та спрямовані на досягнення стратегічних цілей ЗВО щодо «створення умов для розвитку наукових шкіл, підтримка наукових досліджень... Розвиток самоврядування, інновацій в освітній і науковій діяльності, програм міжнародного співробітництва й академічної мобільності». Зміст ОНП визначається пунктом 27 «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах (у редакції 2019 р.): - для набуття універсальних навичок дослідника: ОК1 та ОК2; - для оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями: ОК4; - для здобуття мовних компетентностей: ОК6; - для здобуття знань зі спеціальності: ОК7; - для набуття здатності до розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження результатів наукових досліджень й навчально-методичного забезпечення освітніх компонент (дисциплін) та здатності викладати дисципліни економічного спрямування й навички педагогічної майстерності включено ОК: ОК5 та передбачено ОК3. Під час проведення експертизи ЕГ встановлено, що змістовне наповнення ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів за рахунок включення в освітню програму набору ОК, які забезпечують повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО за спеціальністю 051 «Економіка». Проте, на думку ЕГ зміст ОНП можна посилити за рахунок ОК, які б розкривали її галузеву специфіку у повному обсязі. Зокрема, відображення проблематики розвитку аерокосмічної галузі України (галузевий акцент не виявлено у жодній із обов'язкових ОК, у рекомендованій в переліку 1 вибірковій дисципліні «Прикладна економіка виробничого підприємства (поглиблений курс) у 1-й темі розглядаються особливості українських підприємств авіа і машинобудування). РП більшості обов'язкових ОК (ОК1-ОК6) є універсальними для усіх ОНП третього рівня ВО ХАІ і не враховують ні специфіку спеціальностей, ні ОП, містять дуже широкий перелік компетентностей, ПРН та ін. елементи. В свою чергу, під час інтерв'ювання здобувачі підкреслили, що викладачі враховують їх індивідуальні наукові інтереси під час викладання цих дисциплін через практичні завдання, що забезпечують виконання певних етапів наукового дослідження. Таким чином, структура і зміст ОНП забезпечує повноцінну підготовку здобувачів до дослідницької та викладацької діяльності за спеціальністю 051 «Економіка». ОНП у цілому відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для третього рівня ВО. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО, але потребує підсилення галузевої специфіки (аерокосмічна галузь) через обов'язкові ОК і тематику наукових досліджень (жодна із затверджених тем дисертаційних робіт не має спрямування на аерокосмічну галузь).

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

Аспіранти самостійно можуть обрати наукового керівника та тему наукового дослідження – це було підтверджено у ході спілкування із здобувачами (на сайтах кафедр ХАІ і закладці Викладачі майбутні здобувачі можуть ознайомитись із напрямками наукових інтересів майбутніх керівників). Окремі здобувачі при вступі до аспірантури уже визначались з напрямом дослідження, який, зазвичай, лише уточнювався в подальшому (переважно випускники ХАІ). На запит ЕГ була надана розширена інформація щодо наукових інтересів аспірантів і їх наукових керівників за ОНП «Економіка». Цим підтверджено переважне визначення тем дисертаційних робіт здобувачів третього рівня за даною ОНП у відповідності до наукових інтересів керівників (за наявними науковими працями, у т.ч. спільним із аспірантами). Більшість тем аспірантів не передбачає чіткого формулювання галузі, у інших зазначено машинобудування (аспіранти Степаненко І.М., Підмогильний С.С., Комар Б.І.) автомобільний бізнес (аспірант Хитров В.Б.) або промислові підприємства (аспірант Гайворонський Б.О.). Більшість (6 тем із 14) передбачають дослідження на мікрорівні (наукові керівники – Носач Л.Л., Либа В.О., Давидова І.О., Калінеску Т.В., Ревенко Д.С.), окремі аспекти на мезорівні (регіональний розвиток) досліджуються 3-ма аспірантами (наукові керівники – Давидова І.О., Лебедченко В.В., Тофанюк О.В.), також 4 теми спрямованні на дослідження проблем моделювання та діагностики економічних систем (науковий керівник – Ревенко Д.С.) і лише 1 напрям розглядає економічні проблеми на макрорівні (науковий керівник – Давидова І.О.). Загалом, наукова діяльність аспірантів відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

За результатами спілкування з НПП, що забезпечують освітній процес за ОНП «Економіка», а також здобувачами вищої освіти та науковими керівниками встановлено безплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання та викладацької та/або наукової діяльності. У здобувачів є можливість безоплатно користуватися комп'ютерною технікою, навчально-методичною літературою та бібліотечними фондами. ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої

освіти, що навчаються за ОНП. У ЗВО видається науковий фаховий журнал «Часопис економічних реформ» (<https://chasopys.jimdofree.com/>), що входить до категорії «В» наукових видань. Існує практика щорічного проведення міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів та круглих столів. Аспіранти можуть публікувати результати своїх досліджень на щорічній Всеукраїнській науково-технічній конференції «Інтегровані комп'ютерні технології в машинобудуванні», яка проводиться на базі університету, а збірник праць з якої індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus, конференціях кафедр факультету програмної інженерії та бізнесу: «Актуальні проблеми розвитку бізнес-технологій в сучасних умовах глобалізаційних процесів» (<https://khai.edu.ua/nauka/konferentsiyi/aktualni-problemi-rozvitku-biznes-tehnologij/>), «Розвиток бюджетно-фінансової системи та обліково-податкової політики в інформаційному суспільстві» (<https://khai.edu.ua/nauka/konferentsiyi/rozvitok-byudzhethno-finansovoi-sistemi/>). Під час зустрічей з ЕГ здобувачі ВО повідомили, що опублікування праць в університетських виданнях для них є безкоштовним. Аспіранти також беруть участь у конференціях за межами ХАІ. Публікаційна активність здобувачів за ОНП «Економіка» не висока (відповідно до інформації, наданої ЕГ за додатковим запитом). Аспіранти першого курсу переважно опублікували одну чи дві праці, у аспірантів 2-го і 3-го курсу наявні по три чи чотири праці і лише здобувачі 4-го курсу мають від 5-ти до 9-ти праць. Переважна більшість опублікованих праць є тезами доповідей, матеріалами конференцій. Для здобувачів ОНП створені достатні умови для поєднання навчання та досліджень. Отже, ХАІ організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми «Економіка» можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. Рекомендується підвищити публікаційну активність аспірантів, особливо у фахових виданнях і виданнях, що мають індексацію у базах даних Scopus та/або Web of Science.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Під час проведення акредитаційної експертизи з'ясовано, що ЗВО має достатній потенціал для забезпечення інтернаціоналізації діяльності. Спільно з міжнародними партнерами кафедрою економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин у 2020 році проведено міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Інноваційні стратегії та моделі економічних трансформацій в умовах євроінтеграційних викликів. (Харків – Ужгород – Софія – Пшеворськ)» (<https://khai.edu.ua/news/onlajn-konferenciya-na-kafedri-605/>), де здобувачі прийняли активну участь (за інформацією гаранта ОНП). Аспіранти приймають участь і в міжнародних наукових конференціях за межами України (Зінчук А.С. прийняла участь у Міжнародному проєкті Модуль Жана Моне «Європейська інтеграція України в умовах індустрії 4.0» при ХНУ ім. Каразіна). Зарубіжні публікації наявні у аспірантів: Підмогильний С.С (Болгарія, 2022 рік), аспіранти Зінчук А.С та Коробко Д.Г. (по три публікації у різних країнах, в т.ч. по одній праці з індексацією у базі даних Scopus. Дана інформація підтверджується наданою інформацією за додатковим запитом ЕГ. Отже, ЗВО забезпечує можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти, у т.ч. за спеціальністю 051 «Економіка».

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

За результатами проведених зустрічей з науковими керівниками здобувачів ОНП та вивчення наданої ХАІ інформації щодо їх участі у дослідницьких проєктах, ЕГ підтверджує, що наукові керівники є відповідальними виконавцями науково-дослідних робіт та активно беруть участь в дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та впроваджуються в практику господарювання: – Господарська діяльність підприємства в умовах турбулентності економіки» (№ Д/Р 0117U005480). (Виконавці: Носач Л.Л., Либа В.О., Ревенко Д.С., Лебедченко В.В.) – Моделювання діагностики і управління характеристиками соціально-економічних систем» (№ Д/Р 0117U005479). (Науковий керівник: Давидова І.О., виконавці: Носач Л.Л., Либа В.О., Ревенко Д.С., Лебедченко В.В.) – Розроблення концептуальних інструментів управління інноваціями в господарській діяльності підприємств в умовах викликів глобальної економічної турбулентності. (№Д/Р 0121U108318). (Науковий керівник: Давидова І.О., виконавець: Носач Л.Л.) – Обліково-фінансовий механізм інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контексті трансформації економіки знань та соціально-поведінкових обмежень» (№ Д/Р: 0121U108324). (Науковий керівник: Калінеску Т.В.). А також: – Міжнародний освітній грант EG / U / 2021 / 08 / 12 від International Historical Biographical Institute (Dubai – New York – Rome – Jerusalem - Beijing) - Носач Л.Л. – Міжнародний проєкт Модуль Жана Моне «Європейська інтеграція України в умовах індустрії 4.0» (611674-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE 2019-2022) при ХНУ ім. Каразіна у обсязі 114 годин, сертифікат № 35/2021 – Тофанюк О.В. – Міжнародний науково-дослідницький проєкт «Демографічні зміни та українська пенсійна система – кількісний аналіз», Німеччина, Університет Вюрцбурга, економічний факультет, кафедра фінансів, 2022-2023. – Тофанюк О.В. Оpubліковано монографії, статті у фахових виданнях та журналах, що індексуються у наукометричних базах Scopus та WoS (детальна інформація надана ЕГ на додатковий запит). На сайті науково-технічної бібліотеки НАУ «ХАІ» подана інформація щодо наукометричних профілів працівників університету (<https://library.khai.edu/avtori>). Ці факти підтверджують позитивні практики участі наукових керівників у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

За інформацією керівництва і НАУ «ХАІ» фактів порушення академічної доброчесності за період реалізації ОНП «Економіка» як з боку здобувачів, так і з боку наукових керівників не виявлено. В освітньому процесі широко використовуються програмні засоби для перевірки на вміст плагіату у студентських кваліфікаційних роботах та наукових роботах НПП та аспірантів. ЗВО використовує сервіс перевірки на плагіат Unicheck. На рівні університету відповідальним за перевірку є доцент Охримовський А. М. Відповідальний по випусковій кафедрі – доцент Либа В. О. (має сертифікат з академічної доброчесності – освітня платформа PROMETHEUS). Як зазначено у критерії 5, з 2019 року у ХАІ впроваджено Кодекс етичної поведінки, який «визначає основні цінності університетської спільноти та правила уникнення всіх форм дискримінації та зловживань, а також регулювання конфліктних випадків щодо інтересів та сфери інтелектуальної власності. Він є одним з еталонних документів, що забезпечує етичні рамки для внутрішніх і зовнішніх відносин Університету, і є декларацією принципів, прийнятих і поширених між викладачами і дослідниками, управлінським і техніко-адміністративним персоналом, студентами і всіма, хто вступає у відносини з Університетом» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>). Згідно даного документа «ознайомлення з Кодексом здійснюється шляхом підписання декларації учасника університетської спільноти». ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Зміст ОНП «Економіка» відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти. Наукова діяльність аспірантів повністю відповідає напрямові досліджень наукових керівників. ХАІ організаційно та матеріально забезпечує в межах можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів, забезпечує можливості для залучення здобувачів до міжнародної академічної спільноти. ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. На сайті бібліотеки університету подана інформація щодо наукометричних профілів НПП ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони: 1. Специфіка ОНП «Економіка» (галузеве спрямування на аерокосмічну галузь) враховується частково лише через освітні компоненти вибіркової частини ОНП. Освітні компоненти ОК1-ОК6 є універсальними для усіх ОНП третього рівня ВО університету і не враховують ні специфіку спеціальностей, ні ОП, містять дуже широкий перелік компетентностей, ПРН. Рекомендації: ОНП «Економіка» потребує підсилення галузевої специфіки (аерокосмічна галузь) через обов'язкові ОК і тематику наукових досліджень 2. Публікаційна активність здобувачів за ОНП «Економіка» не висока і представлена переважно матеріалами конференцій. Рекомендації: підвищити публікаційну активність аспірантів, особливо у фахових виданнях і виданнях, що мають індексацію у базах даних Scopus та/або Web of Science.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 10.1, 10.2, 10.4, 10.5 та 10.6 і частково за підкритеріями 10.3 та 10.4: ОНП «Економіка» відповідає науковим інтересам здобувачів та в повній мірі забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка»; наукова тематика здобувачів та наукових керівників корелюється між собою та відповідає предметному полю ОНП та її науковій спрямованості; ЗВО забезпечує можливості для проведення та апробації наукових досліджень аспірантів; у ЗВО сформовано культуру академічної доброчесності, що поділяється всіма учасниками освітньо-наукового процесу. ОП та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 10 з недоліками, що не є суттєвими: потребує підсилення відображення специфіки ОНП, спеціальності «Економіка» при викладанні обов'язкових ОК, публікаційна активність здобувачів за ОНП «Економіка» не висока і представлена переважно матеріалами конференцій. Недоліки можуть бути усунені протягом 2023 року.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	Програма візиту XAI_НА_фактична.pdf	5TV22yVyZgKN78vXa+dUQfVCWPaugS+gGoKwwF RnDgo=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Лук`янова Валентина Вячеславівна

Члени експертної групи

Колещук Орест Ярославович

Бурковська Анна Іванівна